

naša luč

1985

4

beseda materina, kolika blagodat človeku od Boga!

ivan pregelj

I. sklanjatev: samostalniki, ki se končujejo na -a

Zapomni si 2. sklon množine tehle samostalnikov: metla, metel; ikra, iker; tekma, tekem; kaplja, kapelj; prošnja, prošeni; tovarna, tovarni; vojna, vojni; brizgalna, brizgalni; ladja, ladji; skorja, skorji; zarja, zarji; lučca, lučič; živalca, živalic.

Prav je, da ne sklanjamo nikdar samostalnikov samih, marveč vselej v zvezi s stavki. Primer: 1. Kaj je v hiši? Stena. 2. Česa ni v hiši? Stene. 3. Čemu se približam? Steni. 4. Kaj vidim? Steno. 5. O čem govorim? O steni. 6. S čim imam opravka? S steno.

VAJA — Sklanjaj v stavkih množinske samostalnice: škarje, hlače, grablje, Jesenice, orgle, gozdarice! (Primer: Tam leže škarje, hlače, grablje...)

II. sklanjatev: samostalniki ženskega spola brez končnice -a

ednina	dvojina	množina
nit	niti	niti
niti	niti	niti
niti	nitma	nitim
nit	niti	niti
o niti	o nitih	o nitih
z nitjo	z nitma	z nitmi

Nekateri samostalniki te sklanjatve imajo v 6. sklonu ednine, dvojine in množine majhno spremembo: misel (z mislijo, z

mislima, z mislimi), pesem, bolezen.

Pri tehle samostalnikih je treba paziti na končnico: britev (ne britva), cerkev, obutev, žetev, setev, trgatev, žalitev, cenitev, dajev, kletev, obutev.

VAJA — Razreši oklepaje tako, da boš postavil samostalnike v pravi sklon ednine, dvojine in množine! Udaril je po (plavut, os, obrv, luč, vzmet, dlan). Vellko si je dal opravka z (s) (plavut, os, obrv, luč, vzmet, dlan). Približal je luč (plavut, os, obrv, luč, vzmet, dlan).

III. sklanjatev: samostalniki moškega spola

ednina	dvojina	množina
kol	kola	koli
kola	kolov	kolov
kolu	koloma	kolom
kol	kola	kole
o kolu	o kolih	o kolih
s kolom	s koloma	s koli

Posebnost te sklanjatve je, da je pri samostalnikih, ki pomenijo stvar, 4. sklon ednine enak 1. sklonu (voz, otep, skedenj, plašč, svinčnik), pri samostalnikih, ki pomenijo živo bitje, pa 2. sklonu (kovača, konja, strica, deda, ježa).

Paziti je treba, na kakšen glasnik se samostalnik te sklanjatve konča. V določenih sklonih ima večina samostalnikov črko o (z rakom, rakov, z rako-

ma, rakom), samostalniki pa, ki se končujejo na c, č, ž, š, j (Cene češnje že še já.), imajo v teh sklonih e (z oračem, oračev, z oračema, oračem).

Nekateri samostalniki imajo v 1. sklonu množine končnico -je in ne -i (golobje, zobje, lasje, možje).

Posebno je treba paziti na sklanjatev osebnih imen, ki se končujejo na o (Marko, Marka; Stanka, Jenka, Mirka, Branka).

Z otroci je križ tudi pri sklanjativi, posebno pri 5. in 6. sklonu množine (o otrocih, z otroki).

VAJA — Zapomni si nekaj oblik te sklanjatve! Okovi okovov (ne okov); možgani možganov in možgan; lovor, lovorja (ne lovorja); okvir, okvira (ne okvirja); dolgčas, dolgčasa, ali dolg čas, dolgega časa; oba starša, starši (ne stariša, stariši).

IV. sklanjatev: samostalniki srednjega spola

ednina	dvojina	množina
mesto	mesti	mesta
mesta	mest	mest
mestu	mestoma	mestom
mesto	mesti	mesta
o mestu	o mestih	o mestih
z mestom	z mestoma	z mesti

Posebej si zapomni sklanjatve tehle samostalnikov:

oko	očesa	z očesom
oči	oči	z očmi
uho	ušesa	z ušesi
jetra	jeter	z jetri
pljuča	pljuč	s pljuči
usta	ust	z ust
vrata	vrat	z vrati
rebra	reber	z rebri
tla	tal	s tli, tlemi
drva	drv	z drvimi

Tudi ne gre v 2. sklonu množine prezeti tehle posebnosti: sedlo, sedel; vedro, veder; pisno, pisem; kraljestvo, kraljestev; morje, morij; kopje, kopij; obzidje, obzidij; naselje, naselij.

REŠITEV VAJE iz prejšnje številke

Lasje — m(oški), m(nožina); grablje — ž, m; srce — s, e; Janča — ž, m; viliče — ž, m; ustje — s, e; usta — s, m; sluga — m, e; vrata — s, m; možgani — m, m; jasli — ž, m; svigli — ž, m; radio -m, e; ponev — ž, e; dinamo — m, e.

NASLOVNA STRAN: VELIKA
NOČ je tu!

kristjan je dolžan za resnico tudi trpeti

Na nedavnem srečanju slovenskih katoliških časnikarjev v dvorani nadškofijskega doma v Ljubljani, kjer jih je sprejel metropolit Šuštar, je imel osrednje razmišljanje „Vrzite mreže še enkrat!“ docent in književnik Andrej Capuder.

Med drugim je dejal: „Poleg požirka vsakodnevne pijače in hrane, poleg svoje porcije bencina in TV, kalorij in razkužil, športa in razvedrila... človek ne bo potreboval tudi verske informacije, ampak bo potreboval predvsem njo. Vendar ne kot stojnico med stojnicami, kot izvesek med izveski...“

Strpno pa predirljivo je razgaljal človeško družbo v njenih hotenjih skozi stoletja. Zastrta so „sveta sporočila“, zazidani studenci žive vode, zato pa se „danes cele karavane narodov pomikajo mimo, ker so obupale, da bi bilo tu moč še kaj izkopati“.

Kaj se dogaja s Cerkvijo na Slovenskem? V tisočletni zgodovini še ni bila na tako kočljivem obratu. „Katoliški krvni davek zadnjih petdesetih let je nenavadno velik: skupaj s padlimi in pobitimi med vojno in po njej, z ekonomsko in drugo emigracijo, se krepko približuje številki sto tisoč. Če ji dodamo usihanje na račun potrošniške miselnosti, novega razsvetljenstva in režimovskega prilagajanja, dobimo nadaljnje stotisoče ovac, ki bi morala ob drugačnih časih in razmerah polnile katoliško stajo.“

Da veliko govorimo, da živimo za zunanji svet in da smo dandanašnji sence samega sebe — je še našteval Capuder. Čudaki postajamo ljudje, z ropotarnico idej, ogrnjeni v videz in nastopaštvo, v uniformo osebnosti političnega, kulturnega in verskega življenja. Tudi glasniki vere in svetih sporočil govorijo, kot bi hoteli tekmovati z laično brbljavostjo in slepomišljenjem. „To so usodni znaki neke bolezni.“ Gremo se „prave“ in samo „naslovne“ ribiče, stranko naprednih in stranko reakcionarnih ribičev, pri čemer eni vedo vse, drugi, kajpada, ničesar.

V osebnem klicu in vpoklicu korenini tisto, kar edino šteje, kjer se udejanja višja sila, neizprosno oko, pravcati višji računalnik; tega ne nadomesti noben lek iz stotin najmodernejših laboratorijev planeta. „Ena sama zapoved je: ali ljubiš resnico, ali si pripravljen zanjo trpeti, ali si jo pripravljen iskati? In eno samo načelo: rajši krivico trpeti kot krivico delati. V tem iskanju in tem trpljenju se jasno ve, kdo je napreden in kdo ni, kdo živi, teologijo osvoboditve“ in kdo samo govori o njej.“

po DRUŽINI

Založnik: Avguštin Čebul,
župnijski urad Št. Lenart,
9587 Ričarja vas.
Odgovorni urednik: dr. Janez
Hornböck, 9020 Celovec, Vik-
tringer Ring 26. Tisk: Tiskar-
na Družbe sv. Mohorja, 9020
Celovec, Viktringer Ring 26.

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
Viktringer Ring 26,
A-9020 Klagenfurt
Austria

NAROČNINA (v valuti zadev-
ne dežele):

Anglija 5 fun.
Avstrija 130 šil.

Belgija 400 fran.
Francija 60 fran.
Italija 12.000 lir
Nemčija 20 mark
Nizozemska 20 gld.
Švedska 60 kron
Švica 19 fran.
Avstralija 9 dol.
Kanada 12 dol.
ZDA 10 dol.

Razlika v cenah je zaradi
neenake poštne in v posa-
mezni državi in različnih
deviznih preračunavanj.
Naročnike sprejemajo pover-
jeniki in uprava NAŠE LUČI.

PRINTED IN AUSTRIA

kaj je pa domá novega?

na sploh

V ZNAMENJU 50-LETNICE PLANICE

so bile številne prireditve v Sloveniji. Drugega marca je bila v Cankarjevem domu v Ljubljani, osrednjem slovenskem kulturnem hramu, slavnostna akademija. Na začetku so zadonele znane planiške fanfare, Slovenski oktet pa je zapel Oj, Triglav moj dom. Vso akademijo je povezoval igralec Boris Kralj. Veliki ekran na odru je gledalcem v dvorani in pred televizijskimi ekрани širom po domovini prikazal 50-letni razvoj Planice. V okviru prireditve je bila tudi razstava o planiškem jubileju, ki jo je pripravil inž. Boris Leskovec. Planica je bila predstavljena „kot zibelka smučarskih poletov in kot slovenski nacionalni praznik na prostem v okolju Triglavskega nacionalnega parka“ (Delo). Višek prireditve pa je bilo 8. svetovno prvenstvo v

GORNJI GRAD je bil nekdaj sedež ljubljanskih škofov. Mogočna baročna cerkev je iz srede 18. stoletja.

smučarskih poletih, ki ga je Mednarodna smučarska zveza zaupala Planici ob njenem polstoletnem jubileju. Planica je dala doslej šestnajst svetovnih rekordov in številne državne rekorde.

POSVETI O LJUDSKI ARHITEKTURI

Tridnevnega posvetovanja v portoroškem Avditoriju se je udeležilo več sto strokovnjakov: arhitektov, gradbenikov, umetnostnih zgodovinarjev in pravnikov. V uvodnem govoru je prof. Nace Šumi med drugim dejal: „V Sloveniji imamo okrog 600 gradov, 2000 cerkva in več tisoč meščanskih in trških hiš ter še zmeraj številne pomnike ljudskega stavbarstva. Vse to gradivo je različno ohranjeno. Najmanj so proučeni spomeniki, najbolj zdesetkano pa je gradivo ljudske arhitekture“. Rečeno je bilo tudi, da še danes ni strateške odločitve o tem, kako ohraniti podeželsko ljudsko arhitekturo, ki je bila najbolj izpostavljena modernizaciji. Slovenska ljudska arhitektura je najbolj ohranjena na Krasu, dočim je v Pomurju le še 20 objektov ljudske arhitekture, ki so vredni ohranitve. Gorenjska je ta svoj del kulturne dediščine že skoraj obnovila. Prenova starih mestnih jeder pa vedno bolj šepa tudi zato, ker družba ne da na razpolago dovolj denarja.

8380 SLOVENCEV ODDALO DAVČNO NAPOVED

Napoved so morali vložiti tisti občani naše dežele, ki so lani zaslužili več kot 742.080 dinarjev. Med temi davkoplačevalci pa niso zajeti obrtniki, ker zanje še ni podatkov, saj je računanje njihove davčne osnove zapleteno in dolgotrajno. Največ je zaslužil svobodni izumitelj, in sicer 5,21 milijona dinarjev. Dobro je zaslužilo tudi tistih petindvajset občanov, katerih letni dohodek je presegel dva milijona dinarjev. Med njimi je bilo pet izumiteljev, pet inženirjev, pet delavcev, zaposlenih pri obrtnikih, trije univerzitetni profesorji, dva poslovodja ter diplomirani ekonomist in upokojenec (ki je imel tudi druge dohodke). Občina Vič-Rudnik je s skoraj 1000 prijavami na prvem

mestu, Metlika pa je s šestimi na zadnjem mestu.

ZA 71 ODSOTKOV

so se v enem letu dvignile cene. Slovenski statistični zavod, ki redno sleduje dogajanje na domačem trgu, je ugotovil, da se drobnoprodajne cene v zadnjih mesecih povečujejo hitreje kot drugod po državi. Najbolj so se podražila kmetijska kemična sredstva, in sicer kar za 180 odstotkov. Potem pa sledijo: zelenjava (117), električni gospodinjstvi stroji (106), usnje in usnjevi izdelki (98,6), alkoholne pijače (92,7), pohištvo (90,6), obutev (90,2), komunalne storitve (83,5), gradbeni material (81,1), stanarina (76,6), žito in žitni izdelki (76,6), tekstilni izdelki (76,4), kurjava (74,3), razsvetljava (73,8) itd. Najmanj so se podražile storitve v kulturi (39,1) in poštne usluge (17,6).

od tu in tam

ANKARAN

Strelnska družina je imela svojo letno skupščino, na kateri so pregledali delo v preteklem obdobju in napravili načrte za prihodnje mesece. Največjo hvalo so želi lokostrelci, ki so se udeležili tudi svetovnega prvenstva na Finskem in na Debelem rtiču dobro pripravili mednarodni turnir, ki se ga je udeležilo nekaj tujih strelskih družin. Največ težav pa imajo z nakupom drage opreme, saj je občinska pomoč v zadnjem času skoraj usahnila. Strelnska družina, najmlajša v občini, šteje nekaj nad 120 članov.

BORL

Dela pri obnovi gradu Borl napredujejo in vedno znova presenetijo s pomembnimi najdbami. Tako so delavci marioborskega zavoda za spomeniško varstvo pri temeljiti restavraciji grajske kapele in jedilnice odkrili veliko fresko Janeza Mežana, na kateri je upodobil haloško trgatav. Freska meri 16 površinskih metrov.

kaj je pa domá novega?

Pri KOMENDI, ob prehodu kranjske v kamniško ravnino. „Sveta si, zemlja, in blagor mu, komur plodiš . . . , shrambe mu polniš in vina mu vračaš za znoj . . . “ (Župančič).

CELJE

Jure Šarlah, sicer znan kot dober amaterski slikar, pisec aforizmov in humorist, je v tem mestu ob Savinji odprl grafološko pisarno, prvo in edino v Sloveniji. Gospod Šarlah se z analizo pisave ukvarja že dolgo časa, njegova učitelja v grafologiji pa sta bila Karmah in teološki profesor dr. Anton Trstenjak. V pogovoru z dopisnikom Dela je grafološki izvedenec dejal, da dandanes ljudje sicer dobro poznajo same sebe, da pa je kljub temu verjetno še

nekaj lastnosti, ki bi jih pri ljudeh lahko odkril grafolog.

LAŠKO

Privatnik iz Celja je pod nadzorstvom spomeniškega varstva v poldrugem letu obnovil del laškega gradu Tabor in v njem uredil točilnico in restavracijo z vsemi potrebnimi pritliklinami. Do poletja bo urejeno tudi prostorno grajsko dvorišče in okolica gradu. Laški „graščak“, kot mu pravijo domačini, ima v načrtu tudi obnovo malega graj-

skega stolpa, kjer bo uredil grajsko vinsko klet.

LENART V SLOV. GORICAH

Zaradi neugodne starostne strukture mora občina skrbeti za socialno varnost velikega števila občanov. Socialnovarstveno pomoč je dobivalo 2805 ljudi, ali vsak osmi prebivalec. Na seznamu je največ delavskih in kmečkih otrok, ki dobivajo denarno pomoč. Petinsedemdesetim ljudem je ta pomoč (dalje na strani 9)

kadar si ne zna narod pomagati drugače, se zateče v smeh

DEŽELA, V KATERI SE NIHČE NIČEMUR VEČ NE ČUDI, JE ČUDNA.

Mladi gredo naprej, stari ostajajo na svojih mestih.

ČEPRAV OBSTAJA SAMO EN KANDIDAT, JE ŠE VEDNO MOŽNO GLASOVATI ZA NAPAČNEGA.

Veliki ljudje imajo tudi veliko senco.

DRAGO JE V NAŠI DOMOVINI BITI MLAD.

V odločilnem trenutku, ko bi morala odbiti dvanajsta ura odločitve, napnemo vse sile in premaknemo čas.

POLITIKI SO PREDLAGALI, NAJ BI VSE PROSVETARJE POSLALI NA PREGLED K PSIHIATROM. TEDAJ SO UČITELJI SESTAVILI NASPROTNI PREDLOG: NAJ BI UGOTOVILI INTELIGENČNI KVOCIENT PRI POLITIKIH.

Čittrajoč Marxov KAPITAL je branil svojega.

Po PAVLIHU

VELIKONOČNO SPOROČILO

Pred nekaj leti je neki ameriški film, ki je menda imel naslov „Svet v temi“, uprizoril naslednjo temo:

PRAZEN GROB?

Učenjak arheolog izkopava v Jeruzalemu, posebno v okolici Kalvarije. Nekega dne sporoči, da je našel grob, kjer je bil pokopan Jezus, grob Jožefa iz Arimateje, in ... da grob ni prazen. V njem je našel balzamirano telo. Pokaže ga. Množica navali, da bi videla truplo: Kristus torej ni vstal. Novica se po tisku in radiu raznese kot blisk. Takoj je svet potopljen v nepopisno temo. Vse, kar govori o Kristusu, kar živi iz njega, kar nosi njegovo sled ali njegovo znamenje, mora izginiti. Cerkve se zapro, katedrale so porušene, samostani se praznijo, misijonarji se vračajo domov, križ je strgan iz stanovanj.

Ko je končno svet, ki ga je ta neizmerni potresni suhek zamajal, potopljen v popolno duhovno noč, prizna arheolog na smrtni postelji, da je stvar ponaredil in da je bil grob prazen.

Ta film pač velja, kar velja, ima pa svojo zaslugo. Dal je razumeti, da ni za svet nič bolj bistvenega kot to, da vemo, kaj se je zgodilo na velikonočno jutro.

Ali je bil grob prazen? Ali je Kristus vstal? Vse vprašanje je v tem.

ODLOČILNO VPRAŠANJE

Za apostole je na velikonočno jutro odločilno vprašanje tole: Morda smo zaman živeli?

Smo morda zapravili svoje življenje?

So bila morda tri leta, ki smo jih preživeli z Njim, kratkotrajna nora pustolovščina?

Kaj je ta Kristus, za katerim smo šli, goljuf ali Sin živega Boga? Vse njihovo življenje je odvisno od tega odgovora. In tudi vse življenje človeštva. Kajti od tega dne dalje, od tega velikonočnega jutra dalje se ljudje ločujejo ob praznem grobu. Za ene je Kristus umrl, in mrtvi ne vstajajo. Za druge je Kristus umrl, a je živ in iz njegove smrti je vstalo življenje.

Glede na to, za katero stran se odločimo, se spremeni obličeje zemlje, vrednote spreminjajo predznake.

Če Kristus ni vstal ... tedaj ... Odstranimo križ z oljtarja, z naših zvonikov, iz naših domov, z znamenj, ki so jih postavili naši verni predniki ob križiščih naših cest. Izrujte ga, če morete, iz svojega srca! Utišajte zvonove, ki pritrkavajo laž! Vse to je logično, neusmiljeno nedosledno.

Če Kristus ni vstal, ... tedaj ... Vsi mučenci, ki so zanj dali svoje življenje, od sv. Štefana do današnjih mučencev, so umrli zaman in zadnjo besedo bodo imeli krvniki.

Če pa je Kristus vstal tretji dan, kakor je napovedal, tedaj: So nebesa odprta, eden izmed nas je stopil vanja kot zmagovalec. Verige greha so raztrgane. Naša vera ni prazna. Naši upi so upravičeni in naša največja ljubezen je utemeljena.

Če je vstal, kakor je napovedal, tedaj: Naj zvonovi veselo zvonijo vstajensko alelujo. Poljubimo križ in ga postavimo, vzvišenega in ponosnega, v svoja srca in na zvonike!

Tedaj postane kri mučencev življenjsko seme. Pogledmo prihodnosti v obraz in kakršnekoli so že stiske, ki jih Cerkev pozna, naj ponovi z Montalembertom: „Proti vsem tistim, ki jo obrekujejo, ki jo uklepajo ali izdajajo, ima Cerkev že devetnajst stoletij zagotovljeno zmago in ‚maščevanje‘. Njeno maščevanje je, da zanje moli, njena zmaga je, da jih preživi.“

VERA CERKVE

Danes Cerkev še enkrat ponavlja svetu klic veselja, ki gre skozi stoletja: „Bratje, Kristus je vstal!“

Cerkev živi iz tega vstajenja, rojena je iz tega praznega groba. Vse njeno veselje je velikonočno veselje.

Tudi jaz vam želim tega veselja. Škof ni nič drugega, kot priča vstajenja. Uradno potrjuje to čudovito dejstvo, ki so ga potrdili čudeži in ga je Odrašenik naprej

VELIKONOČ
1985

„Beseda in jezik sta najprimernejši in najustreznejši način izražanja in pogovarjanja v duhu človečnosti in kulture. Za nas je to predvsem slovenski jezik. Naša skupna skrb, da bi ga ohranili nepopačenega, naše zavzeto prizadevanje, da bi jezik ostal dostojen izraz naše narodne samobitnosti, našega zgodovinskega izročila in naše duhovne življenjske moči, ostane še naprej naša velika dolžnost. Samo potem bodo mogli na slovenski zemlji v letu 2085 natisniti lepak z geslom: 1200 let pisane slovenske besede.“

iz nagovora nadškofa dr. Alojzija Šuštarja
na sestanku slovenskih verskih časnikarjev
29. januarja 1985 v Ljubljani.

napovedal. Če je Kristus vstal, se odpira življenje vsakomur izmed nas. Stopamo iz noči, da bi prišli v luč. Mislec Bergson je veliko prej, preden je notranje pristopil k Cerkvi, zapisal na koncu ene svojih knjig: „Zares, če bi bili gotovi, popolnoma gotovi, da bomo dalje živeli, ne bi mogli misliti na nič drugega. Užitek bi ostali še dalje, a motni in obledeli, ker je bila njihova moč le v pozornosti, ki smo jo mi namenili. Zbledeli bi kakor luč naših žarnic v jutranjem soncu. Veselje bi zasenčilo užitek.“

Med užtkom in veseljem je res cel svet. Užitek je na površju, veselje v globini. Cerkev danes svojim otrokom vošči velikonočno veselje. Zares ga potrebujejo, saj se človek z veseljem hrani še bolj kakor s kruhom. Vedeti, da je Kristus živ, pomeni obenem vedeti, da bo imelo življenje zadnjo besedo nad ničem in smrtjo, da je zima premagana in bo prišla pomlad.

Da jih ohrabri za pot, ponuja Cerkev ljudem sporočilo upanja v pričakovanju, da se Vstali nekoč vrne v vsej svoji slavi in stopi na čelo človeštva, ki bo zaradi Nje-ga premagalo smrt.

Dotlej hodi Vstali z nami po naših poteh, je sodobnik rodovom, ki si sledijo, v njihovih srcih je bolj živ kot kdaj. Nihče ni te Gospodove navzočnosti onstran smrti bolje izrazil kot p. Lacordaire na eni svojih slovitih notredamskih konferenc. Po več kot enem stoletju ta krik vere in ljubezni še drhti in je času bolj primeren kot kdaj. Z njim želim končati to velikonočno sporočilo.

„Vse življenje se ženemo za ljubeznijo, pa jo vedno dosežemo le na nepopoln način, da krvavi naše srce. In če bi jo dobili v življenju, kaj nam od tega ostane po smrti? Recimo, prijateljska molitev nas spremlja v onstranstvo, pobožen spomin še izgovarja naše ime. A kmalu, ko se čas pomakne naprej, se spušča pozaba, pokrije nas molk, nobena obala ne pošlje več na naš grob omamnega vetriča ljubezni. Motim se, gospodje: je človek, ki mu ljubezen varuje grob. Je človek, čigar grob ni le slaven, kakor je dejal prerok, temveč ljubljen. Je človek, čigar pepel se po osemnajstih stoletjih ni

ohladi. Vsak dan se znova rodi v mislih neštete množice. V zibelki ga obiskujejo pastirji, kralji mu kot za stavo nosijo zlata, kadila in mire. Je človek, čigar korake je prevzel znaten del človeštva, ne da bi se kdaj utrudil. Čeprav je izginil, mu množica sledi po vseh krajih njegovega starodavnega romanja, na kolenih njegove matere, na bregu jezer, na višini gora, po stezah dolin, pod senco oljk, v skrivnosti puščav. Je človek, ki je umrl in bil pokopan, na katerega spanje in prebujenje prežijo, čigar vsaka beseda, ki jo je povedal, še trepeta in poraja več kot ljubezen. Poraja kreposti, ki prinašajo sadove v ljubezni. Je človek, ki je že stoletja pribit na vešala, in tega človeka vsak dan milijoni oboževalcev snemajo s prestola njegovega mučenja. Pred njim poklekajo, ponižno padajo na tla in mu z neizrekljivim žarom poljubljajo krvaveče noge. Je človek, bičan, umorjen, križan, ki ga nedopovedljivo trpljenje spet oživlja od smrti in sramote in ga postavlja v slavo ljubezni, ki nikdar ne oslabi, ki v njem najde mir, čast, radost prav do zanesenosti. Je človek, ki ga v njegovih mukah in v grobu zasledujejo z neugasljivim sovraštvom. Ko prosi pri vseh generacijah, ki si sledijo, apostolov in mučen-cev, jih dobi. Je končno eden in edini človek, ki je na zemlji položil temelje ljubezni. Ta človek si ti, o Jezus! Ti, ki si me hotel krstiti, me posveti v svoji ljubezni in čigar edino ime v tem trenutku odpira mojo notranjost in iz nje trga ta način govora, ki vznemirja mene samega, da se ne prepoznam.“

kardinal Leon-Joseph Suenens

**Samo voda,
ki jo damo žejnemu,
nas bo napojila.**

**Samo kruh,
ki ga damo lačnemu,
nas bo nasitil.**

**Samo obleka,
ki jo podarimo potrebnemu,
nas bo oblekla.**

**Samo beseda,
ki ublaži bolečino,
nas bo potolažila.**

**Samo bolnik,
ki ga obiščemo,
nas bo ozdravil.**

**Samo jetnik,
ki ga rešimo,
nas bo osvobodil.**

T. Consalvatico
(prev. Vinko Žakelj)

Moja velika noč

Različne misli se mi pode po glavi, ko mislim na veliko noč. Te misli hite v mojo otroško dobo, ko je bilo v Cerkvi še vse po starem.

Že uvod v veliki teden, **cvetna nedelja**, je bil nekaj posebnega. Butarica . . . Koliko dela in skrbi sem imel z njo! Morala je biti velika in lepa, glavno pa je bilo, da bo dovolj jabolk, pa debela in rdeča morajo biti, drugače se ne bodo videla. Skrbno sem si shranil nekaj najlepših jabolk. Gorje, če bi mi jih kdo vzel! Ljubosumno smo jih skrivali, da ne bi mimogrede dobila nog.

Končno je napočilo tisto tako težko pričakovano jutro. Že navsezgodaj sem bil pri butarici in navezoval jabolka. Znova in znova sem preizkušal, ali so dobro privezana. Kajti navezati jabolko, da se ne sname in da ti ga sosed ne more takoj odtrgati, je bila že kar prava umetnost in danes najbrž jabol-

ka ne bi znal več tako trdno privezati. Ko pa je ata prinesel od nekod še pomarančo, je bila sreča popolna. Ponošno sem si naložil butarico na ramo in odkorakal v cerkev. In nisem je mogel ves čas nositi pokonci, ker je bila pretežka.

V cerkvi pa sem potem občudoval največjo butaro, ki je bila res velika, visoka kakšnih šest do osem metrov. Še danes mi je uganka, kako so jo postavili.

Procesije po cerkvi ni bilo; gospod je samo blagoslovil in takrat smo seveda dvignili vsak svojo butarico kar se da visoko. Vso mašo smo se prerivali in si nagajali ter tako po svoje „navdušeno“ spremljali obred, kot Judje Kristusa v Jeruzalem. Z vsem srcem smo bili zraven. Nič nisem razumel, zakaj berejo pasijon, glavno je bilo, da sem imel butarico in da je bila požegnana.

Veliki četrtek mi je ostal v spominu, ker je bil to dan, ko so šli zvonovi v Rim. Kako so jih mogli spraviti tako hitro iz zvonika in jih potem že za veliko noč spet dobiti iz Rima, seveda nisem mogel razumeti in si zavoljo tega tudi nisem delal prevelikih skrbi: bo že tako, če odrasli tako pravijo.

Pri maši so se oglasili klopotci. Spet nekaj novega in zanimivega. Sicer sem to slišal samo mimogrede, saj smo morali na koru ta dan bolj paziti, ker nas organist ni spremljal in je bilo petje zato toliko težje.

Na **veliki petek** smo pa strašili Boga. Ja, prav ste prebrali. „Strašili bomo Boga“, so dejali ministranti. Ker nisem bil ministrant, seveda nisem vedel, kako in kdaj bo to. „Smem biti zraven?“ „Lahko, če boš prinesel prazen zabojo.“ „Seveda ga bom.“ In res nisem v trgovini odnehal prej, dokler nisem od prodajalke priberačil starega zaboja. Z bratom sva ga potem prinesla pred cerkev. A tam ni bilo žive duše. Kaj pa zdaj? Nič zato, če jih ni, bova pa sama strašila Boga! In sva ga. Staknila sva nekje močan kolec in

(dalje na str. 29)

Križev pot ljudi

V tem sestavku ne gre za premišljevanje ob 14 postajah križevega pota. Ko opisujem križev pot človeka iz sodobnega sveta, bi rad samo opozoril na tiste podobe ali okoliščine, ki se pojavljajo pri vsakem križevem potu: na Pilata, farizeje, Simona iz Cirene; na ponavljajoče se padce, križ, na zveste do konca.

Odkrivamo podobe, ki na križevem potu delujejo negativno. Na srečo pa ne manjkajo tudi take podobe, ki nam pomagajo, da moremo hoditi po poti križa; predvsem pa ne smemo spregledati tistih, ki nas na križevem potu vodijo k vstajenju.

Pilat

Pilat je bil človek, ki je v odločilnem trenutku nekaj zamudil: neče-

sa ni storil — in tako je prišlo do obsodbe; ni hotel prevzeti nase odgovornosti; ni se poglobil v položaj in tako se je rešil zadeve; sicer na Jezusu ni odkril nobene krivde, vendar se tudi ni zavzel zanj. Toliko stvari ni naredil! Ker Pilat marsičesa ni storil, je to odprlo pot, da so Jezusa lahko križali. Z nekim človekom, ki nečesa ni storil, se je začel križev pot Jezusa Kristusa.

Križev pot vsakega človeka se navadno začne pri Pilatu. V našem življenju je Pilat človek, ki bi moral odločati, a ne odloča; ki bi moral sprejeti odgovornost in je ne sprejme, ki bi nas lahko zagovarjal in tega ne stori; ki spozna, da smo nedolžni, a nas ne oprosti. Pilat je tisti, ki zaradi nas ne tvega svojega položaja; ki si nedolžen umije roke,

ker noče imeti z nami nobenega opravka; ki iz strahu molči; ki poudarja, da ne more ničesar storiti . . . (ker je strahopeten).

Podoba Pilata na našem križevem potu se lahko pokaže v osebi

naših staršev, ki se hočejo otresti odgovornosti; v osebi naših predstojnikov, če se postavijo za utrdbe norm in zakonov, ker niso toliko pogumni, da bi se poglobili v naš položaj; v osebi vseh tistih ljudi, ki vedno molčijo, čeprav vidijo, kako krivično ravnaajo drugi z nami.

Pilat našega križevega pota je lahko tisti, ki noče imeti nič opraviti z našo usodo; ki nas kot nekaj nadležnega odriva in odganja; ki nam noče delati dobro; ki iz strahu pred drugimi nič ne stori, nič ne odloči.

Farizeji

Mislim, da obstajajo vzroki, zakaj so farizeji zavzeli tako sovražno stališče do Jezusa. Je bil Jezus

morda sam kriv? Jezus se ni po črki držal verskih predpisov; ni bil doma iz mesta, ampak iz male vasi, ki se imenuje Nazaret; ni bil iz glavnega mesta, ampak samo Galilejec in že njegova govorica ga je izdajala. Prepričan sem, da je Jezus pri farizejih večkrat vzbudil ogorčenje in celo ranil njihov ponos: Jezus svojih sodelavcev ni izbral iz kroga farizejev in pismoukov, ampak je poklical preproste ljudi, ribiče, cestnarje; Jezus je farizejem rekel, da so „pobeljeni grobovi, na zunaj lepi, znotraj pa polni gnusobe“; Jezus je ljudem rekel: Po njihovih delih se ne ravnaajte! Ljudem je tudi pokazal drugačno pot kot farizeji. Jih je s tem osramotil? Ali jim je odvzel masko? Ali je razglasil njihovo mišljenje? Na več mestih v svetem pi-

smu imam občutek, da so bili farizeji nevoščljivi in ljubosumni: Jezus je imel namreč veliko učencev, ki so hodili za njim, ga poslušali, sprejemali njegov nauk; o Jezusu so vsi govorili, drug drugemu so pripovedovali o njegovih čudežih; celo za kralja so ga hoteli postaviti.

Farizeji so bili verni ljudje, goreči v zvestobi do postave, ki so gotovo hoteli dobro. Vendar so sklenili, da bodo Jezusu postopoma, korak za korakom odvzemali življenjski prostor; čakali so na priložnost, da bi se Jezusa znebili. Niso ga mogli prenesti, niso ga priznavali in so zanikali njegove čudeže — samo po sebi umevno, vse to so delali „v božjem imenu“.

(dalje na strani 28)

Vsi narodi in rase potekajo od Boga. V resnici obstaja samo ena rasa, in to božja rasa. Njen rojstni list je napisan v Knjigi nastanka... Vsak narod in vsaka rasa, kolikor jih živi na svetu, ima pravico do človeka dostojnega življenja in do človeku primerne ravnanja... Zato je katoliška Cerkev zmeraj obsojala in obsoja še danes nepravico in nasilje, ki ju izvajajo v imenu razrednih, rasnih in narodnostnih teorij... Cerkev bi se izneverila svoji nalogi, ko ne bi z enako doslednostjo dvigala tudi danes glas v obrambo vseh, ki tožijo zaradi nepravice... v evangeliju pa ob Bogu zavzema prvo in pravzaprav edino mesto človekova osebnost... In ta človekova osebnost, ki jo je naša moderna doba degradirala na nivo sužnja stvarim..., pa naj se imenuje kakorkoli in naj pripada katerikoli rasi ali narodu, nosi pečat živega Boga, neumrljivo dušo.

(hrvaški kardinal Alojzij Stepinac
na praznik Kristusa Kralja 1942
v zagrebški stolnici)

Ko zadobiva svetovni položaj spričo totalitarnih ideologij in grozeče oboroževalne tekme vse bolj grozljive oblike, se morate vsak na svojem prostoru potruditi za politično odgovorno miroljubno reševanje problemov. Prizadevajte si za stvari, ki so osnovni pogoji miru: za resnico, za pravico in za svobodo!

Marijin oltar na BREZJAH

(nadaljevanje s strani 3)

edini vir dohodka, triinsedemdesetim pa potreben dopolnilni vir za preživljanje. Posebna oblika socialne pomoči ogroženim otrokom je za te kraje značilno rejništvo. Pri družinah izven občine je v reji 45 otrok, nekaj pa so jih sprejele tudi lenarške družine. Podatki kažejo, da se bo socialna pomoč v prihodnosti še povečala.

LJUBEČNA

Kulturno-umetniško društvo, ki šteje preko sto članov, je na občnem zboru pregledalo svoje delo. To se je razvijalo v devetih sekcijah, vsaka od njih pa je na svojem področju pripravila dobro uspele prireditve. Med najbolj obiskanimi je bilo tekmovanje harmonikarjev z diatonično harmoniko za občinsko priznanje „Zlata harmonika“. Društvo je obnovilo svojo dvorano v združenem domu, tako da se bo kulturno delo lažje razvijalo.

MARIBOR

Druga etapa hitre ceste skozi Maribor bo kmalu končana, tako da se bo mesto končno le znebil najhujše prometne gneče pred glavno turistično sezono. Delavci Gradisa so marca urejali plinovod in kanalizacijo ob cestni trasi in zabetonirali 158 metrov dolg nadvoz hitre ceste nad Meljsko cesto. Tretji del te obvoznice od Maribora do Pesnice pa naj bi bil končan do leta 1987.

med vrsticami

Z izrezki iz slovenskih in tujih listov skušamo prikazati resnično podobo sedanjega slovenskega trenutka. Čeprav smo pri izboru za resnico nad vse natančni, odgovarjajo končno za utemeljenost poročil njih pisci oziroma uredništva zadevnih listov.

NEUE ZÜRCHER ZEITUNG: JUGOSLOVANSKO SAMOUPRAVLJANJE V KRIZI

Jugoslovanska samoupravna ureditev, nekdanj zelo poveličevana kot druga možnost poleg vzorca pravovernega socializma, tiči v globoki krizi. Ta se kaže ne le v obupnem gospodarskem položaju, marveč tudi v očitnih težnjah razpadanja znotraj zveze kot tudi v vrstah ZK.

Prevladujoči položaj republik in pokrajin nasproti zvezi skrbi za to, da so skupne jugoslovanske gospodarske rešitve pogosto zavrte. Partija je razcepljena v med seboj tekmujoča vodstva posamičnih republik. Ta vodstva so zvesto ogledalo notranje razklanosti KP in razdeljenosti v pokrajinske koristi. Neuspešnost samoupravne ureditve je tako očitna, da so glasovi po reformah vedno močnejši.

Na področju gospodarstva govorijo številke nedvoumni jezik. Zadolžitev v tujini je 1983 znašala 20 milijard dolarjev, inflacija 60%. Uradno je zabeleženih milijon brezposelnih ob skupno 6 milijonih zaposlenih na družbenem sektorju. Zmožnost odplačevanja dolgov v tujini je bilo moč obržati le z obširnimi zahodnimi posojili.

Funkcionarji na ključnih položajih zelo dobro čutijo, da bi resnične gospodarske reforme zamajale tudi politično ureditev. ZKJ je že pred več kot dvema letoma priznala, da je jugoslovanska politična ureditev potrebna reforme. Šele oktobra lani so politiki, znanstveniki in časnikarji javno povedali, da so ravno pomanjkljivosti družbene ureditve odgovorne za to, da se pred več kot enim letom sklenjena gospodarska reforma ne premakne z mesta. List *Komunist*: „Vsi funkcionarji in birokrati, ki jim je uspelo dobiti mesto na soncu, poznajo le en cilj, namreč, ohraniti to stanje, kot je sedaj. V partiji je nemalo visokih funkcionarjev, ki so proti vsakršnim spremembam, ker bi te ogrozile to, kar oni so, kar imajo in kar hočejo ohraniti za vselej.“

Pri teh njihovih posebnih pravicah gre za osebne oblastniške položaje, ki jih posamezni funkcionarji neredko izrabljajo v svoj prid. Jugoslovanski podjetniki so odvisni od naklonjenosti političnih oblastnikov, ker ti odločajo o podeljevanju posojil in deviz. Administrativno določanje cen, podeljevanje uvoznih in izvoznih dovoljenj, določanje davkov in dajatev — vse to je osnova oblasti za črede funkcionarjev, občinskih, republiških in zveznih.

Tudi partija je na skupni zvezni ravni malone brez vodstva. Leta 1979 proglašeno načelo o kolektivnem vodstvu je poskrbelo za to, da ni danes nobenega politika več, čigar posebni darovi bi bili v vseh delih države priznani. Sklepe najvišjih partijskih skupin uresničujejo pokrajinska partijska vodstva le, če ti ne nasprotujejo koristim posameznih republik.

NEUE ZÜRCHER ZEITUNG, Zürich, 22. jan. 85.

Že način, kako so izbrali šest razumnikov za kazenski postopek, potem ko je bilo konec aprila prijetih v Beogradu skoraj 30 razpravljalcev, je samovoljen. Eden od udeležencev je po policijskem zaslišanju naredil v doslej nepojasnjenih okoliščinah samomor. Nastaja vtis, da mora biti tudi pri tem postopku, kot se to v Jugoslaviji pogosto dogaja, slej ko prej zavarovano dobro ime politične policije.

Časovno sovпада ta obsodba s težkimi pogajanjmi Jugoslavije o odložitvi plačanja dolgov, ki znašajo skoraj 20 milijard dolarjev. To pot gre za neko posebno ujemanje. Isti komunistični voditelji namreč, ki so terjali beograjski postopek, ki na Hrvaškem organizirajo preganjanje Cerkev in ki so v Bosni obsodili docenta Šešlja najprej na osem, potem pa na štiri leta ječe (samo zato, ker je izrazil misli o spremembi jugoslovanske ustave), se upirajo uresničenju gospodarskega stabilizacijskega programa, ki so ga bili

sami sklenili, in slehernim ostalim pametnim gospodarskim reformam. To so hrvaški republiški predsednik Baltić, prejšnji predsednik Perisil in sekretar Šuvar.

Pri postopku proti šestim razumnikom v Beogradu je igral veliko vlogo tudi tedanji notranji minister Dolanc, čigar prestiž v Ljubljani ni posebno velik, ker zastopa v državnem prezidiju slovenske koristi nezadostno in ustvarja s svojim barvo spreminjajočim ravnanjem zmedo. Isti dan, ko je beograjska policija nastopila proti srečanju razpravljalcev, je Dolanc obiskal policijsko centralo v Beogradu. Kasneje je skušal s javnimi izjavami obdolžiti te obtožence in Šešlja, še preden se je postopek proti njim sploh začel. Ni izključeno, da bo odgovornost za ta postopek, ki se je za režim odigral neugodno, lepega dne jasno padla na Dolanca, Hrvate in Bošnjake.

FRANKFURTER ALLGEMEINE
ZEITUNG, Frankfurt, 6. feb. 85/6.

FRANKFURTER ALLGEMEINE ZEITUNG:
SLOVENIJA — PREDHODNIK LIBERALIZACIJE V JUGOSLAVIJI?

Mladi prodajavci časopisov ponujajo po voglih ljubljanskih cest študentski časopis *Mladino* z besedami: „Nov glavni urednik, uredništvo je pa ostalo“ in „Proletariat v kratkih hlačah“ (kar pomeni, da mu gre slabo). *Mladina* je skupaj s študentskim radijskim oddajnikom trenutno v Sloveniji na vrhu novičarskega gibanja, ki ima za cilj „razkritje nedotakljivk“ iz političnega življenja ne le v Sloveniji, marveč tudi v vsej Jugoslaviji, in ki očitno uživa podporo tudi precej visokih političnih krogov. V Sloveniji, tako je čuti, in ne v Beogradu, teče trenutno prednja fronta liberalizacije in demokratizacije Jugoslavije.

Razpravljanje v Ljubljani ne poteka brez nasprotij. Je napadalno, a v bistvu po Ribičičevem geslu, da je treba odgovarjati „na knjigo s knjigo“, ne pa s policijo. Nasprotja so razumljiva, saj gre pri „nedotakljivkah“ za stvari, ki postavljajo preteklost komunističnega režima, v najnovejšem času celó Titovo osebo, v neprijetno luč. Zakaj, tako se je posebno v *Mladini* glasilo vprašanje, je jezik jugoslovanske ljudske armade tudi v Sloveniji srbohrvaški, zakaj so v Sloveniji napisi na vojašnicah le v tem jeziku? To ravnanje nima nobene opore v ustavi. Beograjski tisk je na ta vprašanja odgovoril vznemirjeno.

V Ljubljani se govori največ o tako imenovanih „dachauskih procesih“. Med 1948 in 1951 je bilo v Sloveniji 20 do 30 nekdanjih zapornikov koncentracijskega taborišča v Dachau obsojenih z utemeljitvijo, da so takrat zaradi osebnih koristi sodelovali z Nemci in izdali komuniste. 11 jih je bilo

MARIBOR

Mariborska livarna je posodobila nekatere svoje obrate. V obratu za proizvodnjo armature za vodovod, sanitarije in ogrevanje so postavili nove stroje za struženje, brušenje in poliranje. Računajo, da se bo proizvodna zmogljivost dvignila za tretjino, tako da bodo letos napravili 3200 ton armatur. Podjetje tretjino letne proizvodnje izvozi v ZDA, Nemčijo, Avstrijo, Rusijo in Tajsko.

MIRNA

Tovarna alkoholnih in brezalkoholnih pijač Dana je odprla novo proizvodno linijo, ki jim jo je naredila Radenska okviru poslovnega sodelovanja s tujimi izdelovalci polnilnih linij. Zanj so odšteli več kot sto milijonov dinarjev. Naložba se bo hitro obrestovala, saj se bo proizvodnja povečala za dvajset odstotkov. Na novi polnilni liniji bodo na uro napolnili do sedem tisoč litrov nove nizko kalorične osvežilne pijače Vitke. Mirenska Dana je lani naredila okrog 15 milijonov litrov alkoholnih in brezalkoholnih pijač.

MOZIRJE

Milica Zupan, učiteljica na mozirški osemletki, je v razstavnem paviljonu umetnostne galerije prvokrat odkrila svoje slikarske sposobnosti širši slovenski javnosti. Njena slikarska dela so marsikaterega kritičnega obiskovalca te razstave prijetno presenetila. Osrednji motiv njenih del je domača pokrajina okoli Mozirja, ne manjkajo pa tudi tihožitja in obmorski motivi z naše slovenske obale.

NOVO MESTO

Tovarna oblačil Labod, ki izdeluje

predvsem srajce, bluze in gornja oblčila, je lani izvozila na tuje, predvsem zahodno tržišče, za več kot pet milijonov dolarjev. Letos se je število tujih poslovnih partnerjev še povečalo, tako da računajo z dvajsetodstotnim porastom izvoza.

PREVALJE

„Naš kraj v kulturni podobi“ je bil skupen naslov prireditve, s katerimi so Prevaljčani počastili slovenski kulturni praznik. Tamburaši, moški in ženski pevski zbor društva upokojencev, moški zbor Vres, dramska skupina in godba na pihala so oblikovali kulturni program. Nastopili so tudi literarni ustvarjalci, ljudski vižarji in bukovniki. Na proslavah so se letos spomnili tudi svojega pokojnega rojaka, slovenskega pisatelja Suhodolčana.

RAVNE NA KOROŠKEM

Ob peti obletnici smrti Leopolda Suhodolčana, uspešnega slovenskega pisatelja, so v pionirski knjižnici odkrili pisateljev dopisni kip, ki ga je naredil akademik Mirsad Bagič. Obenem so v grajskem likovnem salonu odprli razstavo okrog petdesetih pisateljevih akvarelov, v katerih je Suhodolčan izrazil svojo ljubezen do koroške zemlje.

SLOVENSKA BISTRICA

Prostovoljno gasilsko društvo iz Zgoranje Bistrice slavi letos 85-letnico obstoja. Na občnem zboru so najzaslužnejšim gasilcem podelili posebna priznanja. Med odlikovanci so bili tudi predsednik društva Franc Tomažič ter gasilca Herman Fišinger in Ferdinand Mlinar, ki že štiri desetletja skrbijo za požarno varnost. Društvo šteje nekaj nad sto članov.

obsojenih na smrt, od tega 10 usmrčenih. Večina obtožencev je bila partijcev, med njimi inženirji in tehniki, celo šef kabineta tedanjega jugoslovanskega gospodarskega diktatorja Kidriča je bil med njimi. Priznanja obtožencev so bila — danes to partija odkrito priznava — izsiljena na načine, prevzete od Sovjetov; jugoslovanski tajni policisti so bili po vojni izšolani v Moskvi. Sporno pa je, ali so bili Sovjeti tisti, ki so dali Jugoslovanom na voljo seznam ljudi in „material“.

Lani je izdal Igor Torkar, ki je bil tudi med temi obtoženci, knjigo o svojih doživetjih *Umiranje na obroke*. Sin tedanjega, za procese odgovornega državnega pravnika Matevž Krivic je vso zadevo zgrabil na široko v reviji *Naši razgledi* (ti so skupaj z *Delom* veliko prispevali k odprtemu ozračju v Sloveniji) in zahteval, da prevzamejo takrat odgovorni dokončno in nedvoumno svojo osebno odgovornost ter naj se ne skrivajo za zatrjevanjem, da so bile tedaj „zunanje politične razmere napete“. Ribičič je priznal, da so v njegovem območju — bil je na visokem mestu v slovenski notranji upravi — takrat zagrešili napake.

Stvar „dachauskih procesov“ je dobila jugoslovansko razsežnost, ko je bilo pri razpravljanju nenadoma imenovano Titovo ime. Obtoženi Milič je rekel v beograjskem postopku proti razumnikom, da je „Josip Broz“ skušal stvar zakriti. So zgodovinsko dokazljive in celó objavljene Titove izjave, iz katerih je moč sklepati, da so bili obtoženci „dachauskih postopkov“ po 1948 obdolženi nagibanj k Sovjetom in da so jih zato oblatili ter obsodili kot „gestapovske agente“. Vsa stvar postaja za režim in za spomin na Tita silno neprijetna.

To razpravljanje sovпада s 40-letnico konca vojne. V majskih dneh 1945 so Angleži izročili Titu okrog 10.000 do 12.000 slovenskih domobrancev, ki so jih potem na raznih krajih, predvsem pri Kočevju, postrelili. Domobranci so bili narodnjaki in so se bojevali proti komunistom — zaradi razmer, ne pa po svoji volji, na strani Nemcev. Sedaj, po 40 letih, se v Sloveniji pojavlja geslo o dokončni „narodni spravi“. Spomenka Hribar, hči visokega komuniste, je v nekem časopisu predlagala postavitev obeliska, posvečenega v enaki meri vsem padlim Slovincem v tistem času. Ta predlog je izzval ogorčene proteste komunističnih funkcionarjev. Mladi hočejo očitno zvedeti za resnico tudi tukaj, predvsem, zakaj je bilo takrat toliko njihovih rojakov brez preiskave in brez razlike kratko malo pomorjenih. Na drugi strani si je Cerkev nakopala jezo funkcionarjev, ker je dala brati mašo za škofa Rožmana.

Iz tistih časov je zanimiv še neki drugi dogodek. V zadnjih vojnih dneh je bila v Ljubljani ustanovljena slovenska „narodna skupščina“, ki je oklicala neodvisno „združeno Slovenijo“ s približno istimi ozemeljskimi zahtevami, kot so jih potem terjali komunisti. Ta skupščina je upala, da bodo Angleži prodrli iz Trsta do Ljubljane. Zdi se, da vlada za to stvar danes veliko zanimanje.

FRANKFURTER ALLGEMEINE ZEITUNG, Frankfurt, 9. feb. 85/3.

NAŠI RAZGLEDI: VRSTA NE NEVAŽNIH VPRAŠANJ

Na pisateljski tribuni o slovenskem narodu in slovenski kulturi (v Cankarjevem domu v Ljubljani 1985) se je prvega dne zbralo 700, drugega 1500 nenavadno pozornih poslušavcev. Tehtanja vredna je uglasitev razprave nenehno na robu pesimizma, ki se je spraševal, kaj naj s to svojo nadležno majhnostjo, s svojo žalostno zgodovino, ponižno menta-

liteto (= miselnostjo — op. NL) in še s tem in onim. Vseh omenjenih uglasitev ne bi smeli ogledovati s sumničeni. Boljše in primerneje je premisliti, kje in v čem je *ta trenutek* našel oporo, v čem je *zdajle* temelj njegove odmevnosti. Pri tem pa zares ni mogoče mimo cele vrste različnih reči. Na primer:

— da so tudi nekatere zelo vidne

in vplivne osebnosti jugoslovanskega družbenega življenja zadnje čase govorile o „stapljanju narodov“ kot marksistično prepoznani nujni, iz česar sledi, da je prizadevanje za kaj takega skorajda patriotična ali vsaj razredna dolžnost;

— da se je z znanimi šolskimi jedri zelo agresivno oznanjalo raznarodovanje šolstva (stvar še zdaj ni docela razčiščena, saj so jedra v nekaterih republiških šolstvih že uvedena; zato ostaja občutek, da je zatišje samo začasno);

— da so tudi zaprtje mej, kar je bilo za razkosani slovenski narod gotovo dramatično dejanje, spremljale zelo čudne utemeljitve in polemike;

— da je slovensko razpravljanje o jezikovnih vprašanjih in o enakopravnosti jezikov v Jugoslaviji pospremila silovita pamfletistična gonja v nekaterih drugih republikah; kasneje se je nadaljevalo z znano časopisno vojno zoper „slovenski egoizem“;

— da pa so istočasno postopo-

ma prihajali v javnost nekateri podatki o porazdelitvi bremen za federacijo, za nerazvite, za solidarnost in za odplačevanje dolgov — in da po svoji naravi nikakor niso mogli prispevati h kakršnemukoli ohlajanjju krvi;

— da so avtorji razvojnih načrtov po eni strani opozarjali na pomemben slovenski odliv „možganov“ (v zadnjem obdobju se je odselilo okrog 100.000 zvečine kvalificiranih slovenskih delavcev in priselilo okoli 150.000 nekvalificiranih neslovenskih delavcev) in na drugi na omejene možnosti za graditev proizvodno zahtevnejše industrije, kar bi bila spričo šibke in revne surovinske osnove edina slovenska perspektiva, pa tega ni mogoče, ker za to ostaja premajhen delež nabrane denarja. Itd., itd.

Priznati je treba, da ne gre za nevažna vprašanja.

Matjaž Kmecl

NAŠI RAZGLEDI, Ljubljana, 25. jan. 85/41.

KATOLIŠKI GLAS: NEKAJ O „IZDAJAVCIH“

Bili so časi na Slovenskem, ko je bila ena najbolj rabljenih besedi „izdajavec“. To so bili časi vojne in revolucije, pa leta po končani vojni.

Tudi danes je to besedo slišati in jo bo slišati, ko bomo v maju obhajali 40-letnico konca druge svetovne vojne, na Slovenskem in v Jugoslaviji pa tudi zmago komunistične revolucije.

Kaj pomeni v slovarju komunistične partije beseda „izdajavec“?

Da moremo razumeti vsebino te besede v pojmovanju partije, se moramo ozreti v dobo Josipa Stalina in njegovih čistk v tridesetih letih našega stoletja.

Gojko Nikolš, star partijec in španski borec, piše v *Naših razgledih*: „Stalinovi procesi so trajali, glave so padale, in to glave starih boljševikov — zakaj? Le kako more star boljševik nenadoma postati ameriški, nemški in kdove čigav vohun — mednarodni vohun, izdajavec? Kako to?“

Da se je Stalin rešil svojih tekmecev in lahko uvedel svojo absolutistično oblast v Sovjetski zvezi ali „kult osebnosti“, kot je dejal Hruščev, je svoje tekmece obtožil vohunstva, jih postavil pred sodišče ter jih obsodil kot „izdajavce“. Podobno je počel z ukrajinskimi kmeti ob prisilni kolektivizaciji v začetku tridesetih let: milijone in milijone ljudi je obtožil izdajavstva, jih postrelil ali poslal v Sibirijo. Saj je beseda „izdajavec“ najbolj primerna nalepka, ki jo lahko vsak čas pritisneš na čelo svojemu nasprotniku, da opravičiš njegovo nasilno smrt in mu pri tem odvzameš še moralno čast.

To metodo je do viška pripeljal Stalin in z njim njegovi zvesti občudovanci. Podobno so mislili vsi pravoverni partijci tistega časa, tudi slovenski in jugoslovanski.

Izšolani v Sovjetski zvezi so slovenski komunisti prinesli s seboj tudi

SLOVENSKE KONJICE

Industrijsko-kemijski kombinat Konus, največje podjetje v tej občini, je na poti zanesljivih uspehov. Lani se je obseg proizvodnje zvečal za devet odstotkov. Dohodek in vrednost prodaje pa sta se povečala za stopnjo inflacije, ki se je lani gibala okoli sedemdesetih odstotkov. Podjetje sodi tudi med pomembne slovenske izvoznike na dolarsko tržišče, kamor so lani izvozili za 9,2 milijona dolarjev. Leto rasti obsega proizvodnje pa strokovnjaki ocenjujejo na sedem odstotkov.

SLOVENSKE KONJICE

Ustanovljena je bila obrtna zadruga. Vanjo se je vključilo trideset obrtnikov, ki opravljajo proizvodno in gradbeno obrt ter avtoprevozniško dejavnost v tej občini. Na občnem zboru, na katerem so izvolili za predsednika združenja Franja Regovška, so si postavili za cilj, da drobno gospodarstvo dobi ustrezno mesto v razvojnih občinskih programih.

TRBOVLJE

V prvih dveh mesecih letos so slovenski rudarji nakopali 303 tisoč ton rjavega premoga in s tem dosegli načrtovano proizvodnjo. Ponekod so načrte celo presegle. Tako so v Jami Ojstra nakopali 12 tisoč ton premoga nad načrtovano količino, v Zagorju pa so jo presegle za sedem tisoč ton. Največje

Aljažev dom v VRATICH

težave so imeli rudarji v jami Hrastnik, kjer je voda povzročila izpad 21 tisoč ton rjavega premoga. To izgubo bodo rudarji le s težavo nadoknadili.

TOLMIN

Podjetje Iskra je iz Velike Britanije dobilo posebno pohvalo za kakovost svojih izdelkov. Pohvalo je izrekel industrijski gigant Parkins Engines, največji producent dizelskih motorjev na svetu. Tolminsko podjetje izdeluje za britanskega poslovnega partnerja svečke za vžig. Zanj so jih lani izdelali 300 tisoč komadov. Podjetje se je tudi drugod na tujem tržišču uveljavilo s svojimi kakovostnimi proizvodi. Lani so iztržili okoli 118 milijonov dolarjev in s tem ustvarili za približno 40 odstotkov več dolarskega priliva kot leto poprej.

ŽALEC

Občinska kotlarna je v začetku marca, ko je najhujši mraz pojenjal, zaradi neplačanih računov porabnikov kurjave prenehala ogrevati šest stanovanjskih blokov v Kidričevi ulici. Prizadetih je bilo 105 stanovanj, tistih stanovalcev namreč, ki do 25. februarja niso poravnali računov. Dolgovi so se gibali od 500 dinarjev pa do 12 tisoč novih dinarjev po stanovanju. Ta primer je zopet pokazal, da kurjava postaja vedno večje breme za ljudi, ki imajo srednje in nižje osebne dohodke. Najnižje cene kvadratnega metra ogrevalne površine se gibljejo okoli šestdeset dinarjev.

stalinistične metode za boj zoper „sovražnika“. Med temi je bila ta, da nasprotnika razglasiš za „narodnega izdajavca“. Saj ni potrebno, da iščeš in dokažeš njegovo krivdo; dovolj je, da mu daš vzdevek izdajavca. Ljudstvo, ki ne misli rado, bo verjelo, in zadeva je rešena. To smo izkusili med vojno nešteto krat, ko so koga likvidirali kot „izdajavca“. „Je že kaj naredil,“ so ljudje ponavljali. Kaj je naredil, pa niso vpraševali.

Na ta način so se vršile sodbe in likvidacije med vojno in po vojni. „Izdajavci“ so postali škofje (Rožman, Stepinac, Margotti), duhovniki (Piščanc, Sluga, Pisk v Kanalu, Zavadlav v Gorenjem polju), dekleta, celó otroci, fantje, možje, žene, starci in starke. Po vojni pa „dachauci“, Nagodetova skupina in drugi.

V kategorijo „izdajavcev“ si lahko uvrstil kogar koli, ker po Stalinovo ni bilo potrebno iskati dokazov o izdajstvu. Večkrat ni bilo niti sence kake krivde, le medel sum ali možnost, da si škodil partiji in „narodnoosvobodilni“ borbi. Posebno težka krivda je bila, če si si upal govoriti proti komunizmu ali širiti kako literaturo.

Še več „izdajavcev“ (kot na Primorskem) je bilo drugod po Sloveniji, posebno v tedanji Ljubljanski pokrajini. Tam so jih šteli na deset tisoče. Ob koncu vojne so v maju in juniju 1945 pobili deset tisoč „izdajavske hlapčevske domobranske vojske“ (Mitja Ribičič, *Naši razgledi*, 28. dec. 1984).

Ko človek sedaj po 40 letih gleda nazaj, se mora zgroziti, da smo bili Slovenci „narod izdajavcev“. Saj jih nikjer v Evropi niso poznali toliko.

Kako to?

Zelo preprosto. Med vojno in hitro po njej je na Slovenskem šlo za zmago revolucije in za slepo vero v partijsko vodstvo, v Stalina in v Sovjetsko zvezo. V zgoraj omenjenem intervjuju je naslednja izpoved: „Mislim sem (v mladih letih), da je Stalin nesmrten in da je dialektični materializem vse-mogočen ter da je mogoče s sovjetsko znanostjo ustvarjati čudeže... Šlo je za samovoljno podrejanje absolutistični disciplini kot popolno vero v vse, kar prihaja ‚od zgoraj‘, za vero v partijo...“

Iz samopodrejenosti partiji in iz vere vanjo je mogoče razumeti, zakaj so nastali „izdajavci“. Bili so ljudje, ki so mislili s svojo glavo in se niso podrejali temu, kar je prihajalo „od zgoraj“; ki niso kot ovce tekali za partijo in njenimi gesli.

Da je Ironija še večja: leta 1948 je v Stalinovih očeh in pred partijami vsega sveta postal „izdajavec“ tudi Tito in jugoslovanska partija, ker sta se uprla sovjetski partiji.

KATOLIŠKI GLAS, Gorica-Trst, 7. mar. 85/1.

DRUŽINA:

SLOVENCİ USIHAMO

Na prehodu iz leta 1984 v 1985 smo v naših časnikih in revijah prebrali vrsto podatkov, ki se zdi, da gre do skoraj neopazno mimo nas. *DELO* (23. jan.) v naslovu hladokrvno ugotavlja *Jugoslovanov je sicer čedalje več, vendar so razlike v rasti zelo velike*. Podatki, ki jih navaja avtor, te razlike zgovorno dokazujejo. Slovenci smo na repu; za nami sta samo še Hrvatska in Vojvodina. Če znaša n. pr. letni prirastek na 1000 prebivavcev na Kosovu 25,2, v Sloveniji pa 3,8, potem razlike najbrž ni treba zgovorno utemeljevati.

In če smo Slovenci leta 1948 predstavljali 8,8% prebivavcev v Jugoslaviji, predstavljamo danes le še 7,8%.

TELEKS v naslovu daljšega članka ugotavlja, da nas bo samo milijon. Če bo šlo tako naprej, najbrž ugotovitev ni daleč od resnice. Najbrž bo kar držala črnogleda napoved, da utegne biti v bližnji prihodnosti kar četrtina Slovencev starejša od 65 let. Kakšne posledice bi to dejstvo imelo, si lahko samo mislimo.

(dalje na strani 30)

france bevk

kaplan martin čedermac

to osrednje bevkovo
delo je bil odziv na
fašistično zatiranje
beneških slovencev

Italijanska oblast v Beneški Sloveniji je prepovedala rabo slovenskega jezika v cerkvi in celó verouk v domačem jeziku. Ta prepoved je mučila Martina Čedermaca, šestdesetletnega kaplana v Vrsniku. Zato je naložil zvečer slovenske katekizme v nahrbtnik in jih s sestro odnesel v cerkvico sv. Mihaela ter jih skril.

V nedeljo hoče Čedermac pridigati v materinem jeziku, a se zboji in spregovori v italijanščini. Ljudje nemo upirajo poglede vanj. Čedermac neha s pridigo in začne moliti rožni venec v slovenščini.

Popoldne pred večernicami so ga možje počakali pred zakristijo in mu poočitali, zakaj se ni oblasti uprl in pridigal slovensko.

„Kaj bi se prerekali! Če je tako, naj ključarji zaklenejo cerkev.“

„Čemu bi jo zaklepali? Iz Rupe naj nam prihaja maševati, ali pa iz Sušja.“

„Po bernjo bodo pa prišli, po bernjo.“

Vsevprek so se oglašali glasovi. Možje so bili, kakor da jih je opijanilo vino. Besede so se preHITEvale; Čedermacu so le nejasne, vse pomešane obležale v spodnji zavesti.

Bil je ves trd od presenečenja, pijan od občutkov. Odpor ga je veselil, a hkrati ga je plašil in žalil.

Besede o „bernji“ so se mu kot strupeno želo zasadile v srce. Vanc Rakar, ki jih je bil vrgel, je z rokami v žepih nespoštljivo stal pred njim in ga zlohотно, posmehljivo meril izpod čela. Saj sta se kljub nasprotovanju na tihem čislala; še prej, ko je kovač za delavnik in praznik nosil rdečo ovratnico; in potem, ko se mu je ustrahovana misel zaradi kruha umaknila pod črno srajco in je ostala trpka zagrenjenost v duši. Čemu ga je zdaj strupeno oplazil z jezikom? Čedermac si ni mogel očitati niti najmanjšega koristoljubja . . .

Iznenada se je zavedel mučnega, ponižujočega položaja, porodila sta se mu hribovska trdota in trma. Če je kaj storil nápak, bo za njihove duše sam odgovarjal pred Bogom.

Jezo je stresel nad dečki, ki so stali v gruči in zijali. „Kaj stojite in zevate kot kavke! V cerkev!“

Nato se je obrnil do mož. „Če kdo misli, da ne zaslužim kruha, ki mi ga dajete,“ je rekel s tresočim se gla-

som, „naj me zapodi, ko znova stopim v njegovo hišo.“

Možje so molčali; bilš so zmedeni, nekateri so z očitkom premerili kovača.

Tedaj je pristopila stara Breškonka, upognjena obstala pred kaplanom in dvignila sklenjene roke, kakor da ga moli.

„Naj nam ne zamerijo, gospod,“ je govorila z vročim, starčevskim glasom. „Nikomur naj ne zamerijo! Kadar je otrok tepen, vpije; saj razumejo. Če bi bila to božja šiba, gospod, vse bi prenesli, ne bi godrnjali. Pa božja šiba to ne more biti, jelite, da ne? Bog ne more biti krivčen . . . Jelite, da ne? Naj nam ne zamerijo . . .“

Besede, ki so bile izgovorjene brez jeze in upora, iz tihe bolečine, iz grozotnega začudenja starke, ki se je vse življenje v svojem jeziku z zaupanjem obračala do Boga, so Čedermaca zadele v dušo. Moj Bog, kaj mu to pravi, saj stokrat razume!

Za hip je pozabil na žalitev, vzelo mu je glas. In ne bi se hotel več zagovarjati. Nagibe, zakaj jim je pridigal laški, je rajši zamolčal . . .

Gledal je po ljudeh; med njimi je šumelo kot v čebelnem panju. Od njihove prepadenosti in užaljenosti ni bilo več daleč do dvoma o božji pravičnosti . . . Jezus! Zdrznil se je.

„Bog nas ne bo zapustil,“ je dvignil roko. „Ali mislite, da mene ne boli? Saj sem rekel, da me. Kakor ogenj me peče. Zaupajte v božjo pravičnost! Do nadškofa pojdem, v Rim pojdem, če treba . . . Dotlej bomo pa molili . . . Zdaj pa v cerkev! Pol ure smo se zamudili . . .“

Novo sveto znamenje ob vpadnici v ROGAŠKO SLATINO.

Med opraviлом je bil raztresen; pred očmi se mu je nenadoma obnavljal prizor pred cerkvijo. Oživiljale so se mu izgovorjene besede in mu strupeno legale v srce. Žalostile so ga.

Zamižal je za trenutek, kakor da bi hotel s tem vse zatreti. Ni bilo mogoče.

Ko je dvignil monštranco, v katero je sijal ozek sončni pramen, da se je živo lesketala, so se mu mrzlično tresle roke. Obhajala ga je taka zmeda občutkov, da bi se bil najrajši razjokal.

BILO JE NA NEDELJO! Nebo je bilo mrko in sivo, sonce je le kdaj pa kdaj pogledalo skozi razpoke oblakov.

Prejšnji dan se je bila izdivjala nevihta. V strahotni soparici, ki je jemala sapo, so se blizu izza Mije privarili hudourni oblaki. Toče ni bilo; nastala je ploha z viharjem, ki je vil vrhove dreves, lomil veje in trgal sadje.

Nebo se po nevihti ni takoj ujasnilo. Oblaki so se kot siva ponjava raztegnili od gore do gore; drobno je deževalo vso noč in šele zjutraj ponehalo.

Zelenje se je bilo osvežilo, zemlja je dišala po vlagi, zrak je bil hladnejši, v narodi je ležalo jesensko občutje. Po obronkih so se vlačile plasti meglá.

Dopoldan je bil kot zagrnen v žalost, popoldne pa je zapihal vetrič, stresal deževne kaplje z vej, sušil listje in travo; oblaki so se začeli trgati, na pobočja so legle svetle lise sonca.

V Rupi je bilo žeganje. Čedermac je bil, kakor vsako leto, povabljen na kosilo.

Odklonil je; morda se zglesi proti večeru. Prinesli so mu bili pošto, da je materi slabše, odšel je k nji . . .

Res, materine moči so pojemale. Kazno je bilo, da je ne črpa le bolezen, ampak v večji meri žalost in skrb. Zagledala je sina, se pogovorila z njim, ki se je delal vedrega, trdnega in odločnega, pa se je počutila krepkejšo. Saj ga ni mnogo izpraševala.

To je bilo Čedermacu po volji, ni ji rad razlagal svojih skrbi. Uro časa je posedel ob njeni postelji, jo držal za izsušeno roko in jo gledal, potem ga je mati začela siliti na pot. Naj gre v Rupo; saj bi bilo grdo, če se ne zglaši, ko so ga povabili.

Ni mu bilo za družbo, a se materinim besedam ni mogel upirati; vdal se je.

Hodil je naglo kljub svojim letom. Tenka, izlizana sukinja, ki se je že prelivala v raznih barvah, se mu je divje opletala okoli nog. S palico je zdaj pa zdaj z deško objestnostjo udaril po kaki veji, ki je visela na pot. Razmišljal je, obnavljal v duhu bližnjo preteklost. Bil je na videz dobre, razigrane volje, a v duši sta se mu nabirali jeza in upornost. Kdaj pa kdaj je dal svoji misli poudarka z glasno besedo. Vsakikrat se je zdrznil, dvignil glavo in se ozrl. Nikogar ni bilo na tej samoti. Visoko v hribu se je pastir kratkočasil z zateglim napevom nezname pesmi.

Obšel je poslednji obronek, pred seboj je zagledal Vrsnik. Ležal je na položni vzpetini gorskega kolena, na drugi strani grape, ki je rezala pobočje v dva dela . . . Postal je, se uprl na palico in si obrisal potno čelo. Hoja ga je bila uznojila.

Zagledal se je v vas, ki je ležala pred njim, kakor na povešeni dlani. Na ozkem položiču, tik nad vasjo, je stala kaplanija. Kakih petdeset korakov vstran je v bregu slonela cerkev. Nizka, z veliko lopo, tako starinska in ljubka, da mu je ob pogledu nanjo zmeraj vzdrhtelo

srce. Zvonik je bil novejši, a ves zatemnel; ponižen je stal ob strani in se zlivljal z ozadjem. Iz večje daljave je bil skoraj neviden.

Ob ovinku ozkega klanca so v tesni skupini stale hiše. Neometane so kazale sivo kamenje, podobne so bile majhnim trdnjavam. Leseni mostovži in velika zašarjena dvorišča. Sadovnjaki, vinogradi in njive. Zaplate obdelane zemlje so podpirali in obkrožali sivi zidovi, med njimi so tekli kolovozi in steze.

V osojni strani brega so se raztezale senožeti in pašniki. Strmine, grmovje, verige skal, kakor da bi gora razkazovala gola rebra.

In više na obronku, prav do vrha griča, gozdčki košatih kostanjev, ki so v polkrogu obdajali vas. Mogočna debela, odlomljeni vrhovi, odkrhnjene veje, mlada podrast. Kozje steze, ki so begale vsekrižem, brez pravega cilja. Med skalami suha trava, tu pa tam gladka, zelena trata. Vsa tista zemlja do vrha Mije in nizdol do Nadiže bridka ko pesem o pelinu.

Siromaštvo, ki je vpilo v svoji lepoti, je spomladi in poleti za silo pokrivalo zelenje. Zdaj pa se je poletje že nagibalo v zaton, zrak se je ohladil, prvi listi so rjaveli. Zeleni plašč se bo od dne do dne bolj rdečil in odkrival siromaštvo . . .

Nebo na zahodu se je zjasnilo, posijalo je sonce, se prelivalo skozi veje in se v zlatih lisah igralo na tleh. Narava je bila tiha, mirna, le listje je rahlo trepetalo v sapi.

Čedermac je čustvoval. Njegova, njihova zemlja! Tega se še nikoli ni tako jasno, tako sladko zavedel kakor ta dan. Srce se mu je odpiralo kakor od pesmi, s katero ga spaja tisoč lepih spominov.

Pogled mu je splaval po bregu, po zverženih obronkih Mije, preskočil Nadiško dolino in se ustavil na pobočju

Matajurja, na zverženih obronkih Kolovrata. Stara gora, samostan in cerkev na strmih vrhuncu, ki se zdi naslikana na nebo. In vasi, vasi vasi s sivimi hišami, belimi cerkvami, vinogradi, njivami, sadovnjaki in gozdčki . . .

Vse na las podobne Vrsniku. Rončine in griči, ki se polagoma spuščajo proti jugu, do Čedada in Furlanske ravnine.

Med gledanjem mu je pesem v srcu polagoma izzvenela, obšle so ga druge misli . . . Ozrl se je v dolino in se spustil po stezi, ki je vodila v Rupo.

Kaplan Čedermac ni slutil, kako hudo nezadovoljen bo z današnjim obiskom. Klub temu je s tesnim občutkom v srcu stopal v Rupo, trapilo ga je očitjanje in sramovanje.

Brez dvoma, kot ogenj se je bilo razneslo blizu in daleč, kaj se je ono nedeljo godilo v Vrsniku.

Med hojo mu je glava zdaj pa zdaj zlezla med rame, a jo je zopet dvignil.

Ali je bilo ponekod mar boljše? Slabše je bilo! Saj se ni utegnil z nikomer posvetovati, zato je delal po svoji glavi in preudarku, po trenutnem domisleku. Ali naj se zato za vedno izogiblje tovarišem?

Porazgovoriti se mora, da najde opore v svojem sklepu. Poleg tega je kdaj pa kdaj ljubil humor in veselo družbo. Ob takih slovesnih priložnostih se je ob vinu razvezala beseda, gospodje niso bili tako tesno do vratu zapeti kot pred verniki, rajši so si odkrili nekaj človeških slabosti.

Ko je vstopil in so ga tovariši pozdravili z veselimi vzkliki, se je ves zmedel.

Prostorna izba, v kateri se je temno pohišstvo kar izgubljalo ob stenah, je bila zakajena s tobakovim dimom. Za dolgo, pogrnjeno mizo so sedeli gostje ob črni kavi in kozarcih vina.

Domači kurat Potokar se je dvignil in mu stopil naproti.

Dobrodošel! Že so mislili, da ga ne bo.

Don Jeremija, ki je bil ta dan nenavadno zresnjen in molčeč, ga je potegnil na stol poleg sebe.

Gospod Martin se je smehljaj. Ljubše bi mu bilo, če bi mu ne posvečali toliko razigrane pozornosti.

Ni mu ušlo, da je kaplan Španjut, krepak mož, nekaj let mlajši od Čedermaca, gostih rjavih las in širokih ličnic, trčil s komolcem mladega Skubina, ki je sedel poleg njega. Preslišal je, kar je rekel, da so se zasmejali, in se zbežan ozrl po obrazih.

„Le počasi!“ je kaplan Orehovec dvignil kazalec in zapretil Španjuto; bil je visokorasel petdesetletnik, prikupnega obraza, že zelo osivel. — „Le počasi! Čedermac je le pol grešnika. Pol je pridigal po laško, pol pa slovensko molil. Še vedno smo v večini.“

„Kaj boš, vina ali kave?“ je ponujal Potokar. „Daj rajši vina! Saj ni kaka kislica. Iz Brd so mi ga pripeljali.“

„Bric zmeša glavo.“ Čedermac je samo srknil.

Besede so ga bile zadele, ni mu bilo do smeha, le kislilo se je nasmehnil. Ali gre glas o njem res že po vsej dolini? Peklo ga je, rad bi bil vzel za šalo, če bi bilo mogoče. „Čemu bi bil tako občutljiv?“ si je prigovarjal.

„Pa saj mi je glava že tako zmešana,“ je dodal iz svoje poslednje misli. „Te dni res ne vem, kje se me drži.“

„Saj je z nami prav tako,“ je rekel Potokar. „Prav tako, nič drugače.“

Španjuto so se hudomušno svetile oči.

„Martin! Da so te bili Vrsničani hudo prijeli? Res?“

„Žal, da niso povsod Vrsničani!“ je don Jeremija pomagal Čedermacu, ki je ostal brez besede. „Da bi bili, bi bilo marsikaj drugače. Tvoji bi se menda ne uprli, pa če bi jim turško pridigal.“

Zasmejali so se, Španjut najglasneje. Ni zameril takim besedam, ljubil je jedek, grotesken humor. Po svoji vnanosti je bil nekam oglat, kmečki; iz oči sta mu gledali hudomušnost in zvitost, vselej je z ostrim čutom zaznaval nevarnost in ostajal za gričem. Imeli so ga za čudaka; bil je priljubljen zaradi svoje surove odkritosti.

„Ti si podpisal?“ mu je Čedermac ponudil tobačnico čez mizo.

„Trikrat!“ je vrgel Orehovec malce pikro. „Teško je čakal, da so mu prinesli.“

„Ne trikrat, samo enkrat!“ se je Španjut vedro uprl. „In tudi težko nisem čakal. Podpisal pa sem in pridigal tudi, kaj bi tajil. Célo pridigo, ne samo polovico kot ti, Martin. Kaj me tako gledaš? Že vem, kaj misliš. Je že v redu, saj se strinjam. Le ne misli, da nimam glave na pravem koncu! Imam jo! Pa prav zato! Nisem bedak, da bi hodil čez hrib, ko je zložneje po dolini. Vi si nič ne boste prihranili. Prišli boste prav tja, le po ovinku.“

Čedermac ni nehal strmeti v Španjuta, ki je govoril resno, le z izrazom hudomušnosti na obraz. Res da je čudak, vendar ga je zdaj težko razumel.

Da, lahko sta bila enakih misli, a čutila nista enako. Španjut nikoli ni bral slovenskih knjig, ostal je v svojem ozkem svetu; dotaknilo se mu je razuma, a ne tudi srca in duše. Nikoli ni grebel v globino, ni ga bilo groza posledic, ni se vpraševal: Cezar ali Jezus? Moj Bog, kakor da gre le za vprašanje, kod je zložneje, čez hrib ali skozi dolino!

Nastalo je nekaj hipov premolka.

Orehovec se je s pozornim pogledom ozrl na Potokarja.

Ta je držal dva prsta med gumbi talarja in se nervozno nasmihal v široki, polni obraz z redkimi lasmi nad čelom. Rjave oči so mu gledale, kakor da se mu trdovratno zabadajo v neko misel. Bil je preudarnega, odločnega značaja, Španjutove besede so ga dražile, rad bi jim ostro ugovarjal, a je moral igrati vlogo smehljajočega se gostitelja. Pogledal je Orehovca; ta dan je govoril skozi njegova usta.

„Če bi bili vsi istih misli, trdi kot skala,“ je rekel poslednji, „bi nikomur ne bilo treba hoditi niti čez hrib niti skozi dolino.“

„Pogovoriti bi se bili morali,“ je kakor v svojo obrambo vrgel Čedermac. „Se sporazumeti. Pa saj ni bilo časa.“

„Pred leti se nihče ni razgovarjal,“ mu je don Jeremija položil roko na komolec. „Pa smo bili kljub temu vsi kot eno, duhovniki in verniki. Res, da so bili časi drugačni, a kljub temu . . .“

Besede so zvenele kot rahel očišek.

„Čedermac je poskusil vino, kakor da bi hotel utopiti njihovo grenkobo.“

„Misliš?“ se je Španjut posmehtil Orehovcu. „Ali jih imaš za tako neumne, da bi tvegali poraz? Jaz jih nimam. Če so se tega znova lotili, so se dobro pripravili. To ni samo punca iz cunj, ampak ima trdno hrbtnico, le meni verjemite!“

„Kakšno hrbtnico?“

Besede so ga zadele . . . Ali gre glas o njem res že po vsej dolini? . . . Peklo ga je . . .

„Ni treba, da vse izblebetam, kar mi je na jeziku,“ so se Španjuto zvito svetile oči. „Misli si, kar si hočeš! Daleč ne boš od resnice.“

„Noben škof bi ne mogel dati podpisa pod tako listino,“ je rekel Potokar s trdnim glasom.

„Saj ni treba podpisa. To bi bilo preočitno. Saj je še mnogo drugih poti. Tih pristanek, izvijanje, kadar bodo prihajale pritožbe. Umivanje rok v slogu Poncija Pilata,“ se je Španjut groteskno zvil in zavil oči. „Z globokim obžalovanjem jemljemo na znanje, srce se nam krči, v molitvi se vas bomo spominjali . . . Konkordat!“ je jezno

ŠMARNÁ GORA, negibni velblod severozahodno od Ljubljane, priljubljena izletna točka Ljubljančanov. Vrh Šmarne gore venča zidovje nekdanjega tabora s cerkvijo, zgrajeno v obliki dveh osmerokotnikov s kupolama.

zabundal. „To imate od konkordata, ki ste se ga veselili. Jaz sem bil zmerom proti njemu . . . Da so nekateri cerkveni krogi istih misli kot politične oblasti, to vem, to sem sam slišal. Tudi Morandini je slišal. Ne, Morandini?“

„Koliko besed je bilo že izrečenih!“ je don Jeremija skomizgnil z rameni.

„Bog nam pomagaj!“ je Čedermac z vzdihom pretrgal molk, ki je nastal. Dotlej se ni vtilkal v razgovor, le poslušal je z mešanimi občutki. „Vsak naj stori po svoji vesti!“

„Vesti so zelo različne,“ se je nasmehnil Potokar. „Ne, Skubin? Kaj praviš?“

Giovanni Skubin je ves čas molčé kadil cigareto in gledal v modrikaste oblačke dima. Temni lasje in košate obrvi so mu podčrtavali ostre poteze obraza. Poslušal je z neopredeljivim nasmehom na ustnicah.

MORÁVCI, 7 km severovzhodno od Murske Sobotice, imajo najtoplejši vrelec v Sloveniji (60°)

Na Potokarjeve besede, ki so bile naperjene naravnost nanj, je naglo dvignil glavo.

„Vesti so različne, pa tudi mnenja so različna,“ je rekel razdraženo in nevšečno skrivil ustnice. „Toda le eno mnenje je pravo.“

„Katero, če smemo vedeti?“ je vprašal Potokar s posmehom.

„Da so vse besede o tem le udarci v vodo,“ je Skubin zmečkal cigareto in jo vrgel v pepelnik. „Ali je mar od vas odvisno? Ni! Tisoč besed ali nobene, kar je, je, ne da se spremeniti . . .“

„Kako, da veš to tako zagotovo?“

Skubin se je zmedel, se ozrl po obrazih in se krivo nasmehnil.

„Saj ve tudi Španjut. Ali ne? Poleg tega pozabljate, da smo državi dolžni pokorščino. Ali nismo?“

Potokar, ki se je ves čas zadrževal, je zagorel kot slama. Pogovor je z zadnjimi besedami, h katerim se je Skubin zatekel v zadregi, zašel na nevarna tla. Previdnejši bi bil molk, vendar se ni mogel več brzdati.

„Mi nič ne pozabljamo,“ je rekel ostro. „Ti na marsikaj pozabljaš. Po tvojem bi se ne smeli ustavljati zlu? Tudi pokorščina ima svoje meje. Če ti ukažejo zažgati cerkev, ali jo boš zažgal? Ali jo boš? To je pa še hujše, ti pravim! Dvema gospodarjema ne moreš služiti. Ti le stóri po svoje, sam boš odgovarjal! Nam se ne bo treba zagovarjati pred Bogom, kakor se bodo morali tisti, ki so to zakrivili. Odgovarjali bodo, odgovarjali, le verjemi!“

Skubin je molčal, si prižgal novo cigareto in se zagledal nekam v steno.

Čedermac se je ves zagledal vanj, ki se mu je obraz neprestano spreminjal v mračni svetlobi nastajajočega večera.

Saj ni bilo prvič, da se je tako zagledal vanj, kakor da hoče razrešiti neko uganko.

Po materi sta si bila v oddaljenem sorodstvu, kot dijak je bil ves nepreračunljiv in nemiren, njegovi pregreški so bili take narave, da so vzbujali skrb in bolečino. To vih ravost je Čedermac dobrohotno pripisoval mladosti. Se bo že unesel. Pa se ni. Stokrat ga je učil; poslušal ga je, vetrnjak, a se je nato vselej obrnil po močnejši sapi. Bil je kot goba, željno je vsrkaval vnanje vplive.

Zadnje čase so mu o njem prišli čudni glasovi na uho; menda je to slutil in se ga je izogibal. Med tovariši ni bil priljubljen; ta dan ga niso smeli prezreti, ker je bil bližnji sosed . . .

Ko ga je videl tako osamljenega, vase zakrknjenega, ki je venomer otrinal cigareto, se mu je zasmilil.

„Žvan! Zakaj te nič več ni k meni?“ mu je ponudil besedo.

„Saj nikamor ne hodim.“

„Nikoli te ni doma,“ je Potokar dvignil prst. „Otroke nosijo k meni h krstu.“

„Le enkrat se je to primerilo.“

„Zmeraj si v mestu. Ali nisi?“

Zdelo se je, da je Skubin za trenutek pozabil na nejevoljo, lahkomišelnost se je nasmihal in molčal.

Gospod Martin se je igral s tobačnico in ga zopet strmo motril izpod čela.

Pogovor je bil s tem zašel v novo smer, besede so le-

tele od vseh strani, vse so bile merjene na Skubina . . . Da je cavaliere Zanetti njegov prijatelj, s katerim vse dni poseda v mestu. Ali ni bil ta poneveril denarja revežev, ki mu je bil zaupan?

Da. Njegovi sorodniki so morali globoko seči v žep, njihovemu vplivu se mora zahvaliti, da je še ostal v bančni službi. Izgubil pa je ugled, izogibljivo se mu kot garjavemu psu, izključen je tudi iz stranke . . .

Skubin se je le nasmihal, kakor se nasmiha lahkoživec, kadar mu naštevajo ljubezenske pustolovščine, vendar mu je grozeč blesk gorel v zenicah.

Čedermac je neugodno občutil ostro napetost in razdraženost med gosti . . .

Kakor da je to s prejšnjim v tesni zvezi, so omenili tovariša, ki je dobil neko razpisano mesto. Kljub temu, da ga je „nekdo grodo obrekoval pri politični oblasti“, kakor je nenavadno ostro poudaril don Jeremija.

Ob teh besedah je Skubin izgubil nasmeh, vrgel ostaneke cigarete na tla, ga poteptal in se dvignil, kakor da odhaja.

Tedaj je zazvonilo Zdravo Marijo. Pomračilo se je bilo, med stene je legla gosta senca; zdelo se je, da v nji trepetajo glasovi zvonov, ki so bučno odmevali zaradi bližine.

Dvignili so se tudi drugi gostje in glasno molili za Potokarjem.

Potem niso več sedli.

„Midva imava nekaj časa skupno pot,“ je rekel don Jeremija Čedermacu.

„Ti ostaneš,“ se je oglasil kurat. „Ti in Orehovec. Samo za kratek razgovor.“

„O!“ je vzkljknil Španjut. „Skrivnosti?“

„Ne, ne!“ je hitel Potokar. „Morda pa tudi,“ se je vedro zasmejal.

Španjut je naglo odšel skozi vas.

Čedermac in Skubin sta še nekoliko postala v svetlobi, ki je padala skoz okna sosednje hiše. Preko pobočij je bila že legla gosta tema, med oblaki so se svetile redke zvezde.

Skubin je bil molčeč, po vsem videzu zagrenjen in jezen. Ali mu ni po poslednjih Morandinijevih besedah stopila solza v oči? Iz sramu ali onemoglega srda?

Čedermaca je ganila. Bil je takega stvarjenja, da je težko gledal kakega človeka v vsej njegovi ponižanosti. Saj morda ni slab, le tako nepreračunljiv. Da bi se do konca zresnil in pogledal vase!

„Midva imava vsak svojo pot. Pa se kaj oglasi!“

„Bom.“

„Saj se ne boš!“

Skubin je molče odšel med hišami. Čedermac je nekaj trenutkov gledal za njim. Ko mu je izginil izpred oči, je zganil z rameni, nato je s sklonjeno glavo stopil proti Vrsniku.

Gospod Martin se je potrj vračal domov, zlepa ni bil tako nezadovoljen sam s seboj.

Vso pot, ki jo je sam samcat prehodil skozi temo, se je mučil v svoji občutljivosti. Po tisti polovici pridige ga sodijo? Zdelo se mu je poniževalno, da bi jim navajal

svoje nagibe, jim povedal, kaj je sklenil pri sebi. Želja, da bi v odkritem razgovoru našel opore, se mu ni izpolnila. No, saj je razumel, vpričo Skubina, ki mu ne zaupajo, niso marali predaleč. Pa saj tudi njemu ne zaupajo. Potokar je pridržal Morandinija in Orehovca, njega je prezrl. Zaradi njegove pol pridige? Zaradi njegovih zvez s Skubinom?

Zaman je stikal za jasnim odgovorom. Žalilo ga je v dno duše.

Skubin je bil molčeč, po vsem videzu zagrenjen in jezen. Ali mu ni stopila solza v oči?

Občutil se je grenko osamljenega, še nikoli tako kot ta trenutek. Zažejalo ga je, da bi se na koga oslonil in se mu vsaj malo razodel. Če bi ne bila noč ali bi mati ne bila tako daleč, bi odšel naravnost k nji . . . Ne, ne! Saj bi jo samo preplašil.

Bil je že pred cerkvijo, ko je opazil nekoga, ki je prihajal od kaplanije. Zaverovan v svoje misli mu je le kot iz sanj odgovoril na pozdrav.

Že je bil mimo, ko se je ustavil in se v gostem mraku ozrl za njim. Kdo? Žef Klinjon?

Ni odšel v izbo kakor ponavadi, stopil je naravnost v kuhinjo. Katina je sedela za mizo in brala; dvignila se je in malce zmedena obstala pred njim.

„Ali je bil Žef tu?“

„D-da.“

„Ob tej uri? Kaj je hotel?“

„Po tebi je vprašal.“

bo še

Pastirčka v ADLEŠIČIH v Beli krajini.

iz našega zdomstva

razširi, raztegni se krog domovine . . .
kamor stopi mi noga — na tvojih sem tleh . . .
kamor nese me jadro — na tvojih valeh . . .
kamor hoče srce — pri svojih ljudeh . . .

(oton župančič)

anglija

Konec februarja je bila v londonski westminstrski katoliški katedrali *velika slovesnost* ob spomenu 1100-letnice smrti sv. Metoda, slovanskega blagovestnika. Med 37 škofi in 4 kardinali smo smeli pozdraviti med nami tudi ljubljanskega nadškofa Šuštarja, ki je tudi podpredsednik sveta evropske škofovske konference. G. nadškof nas je pozdravil pri maši v naši londonski kapeli. Srečanje je bilo izredno prisrčno. Hvaležni smo za milost potrditve po nadpastirjevih besedah. Potrdil nas je v skupni veri,

Pokojni Rožmanov Japek iz Leedsa pred svojo garažo

da je Bog v naši dobroti in usmiljenju najlepše pokazan.

Konec januarja smo v Leedsu pospremili *k večnemu počitku* 62-letnega Jakoba Rožmana, doma iz fare Sv. Jurija ob Ščavnici.

Še poln moči in življenja je bil nepričakovano od nas odtrgan. Radi smo imeli našega Japeka, kot smo mu rekli. V svojem življenjskem študiju je opravil vse možne diplome iz potrpljenja z najboljšo oceno. Njegovi prijatelji ga niso nikdar slišali, da bi se pritoževal. „Saj bo šlo,“ je znal Japek povedati, vedno pripravljen pomagati in postreči. Dobili smo spet močnega priprošnjika. Njegova žena Marija se iskreno zahvaljuje vsem, ki so ji v težkih urah stali ob strani in ji še stoje, ter so ob pogrebu darovali rože.

avstrija

GORNJA AVSTRIJA

LINZ — Zadnje čase nam je vreme skoraj vsako nedeljo ponagajalo. Prav ob nedeljah smo se zbudili v svežem snegu in poledici. Takšno vreme je seveda vplivalo tudi na obisk pri maši. Pa še gripa se je pridružila in zredčila naše vrste v cerkvi.

10. marca so se spet začele boljše službe v prenovljeni uršulinski cerkvi. Razmišljali smo, kaj naj storimo, tehtali razloge, ali naj se vrnemo nazaj ali ne. Končno smo se po mnogem povpraševanju odločili, da bomo ostali kar pri karmeličankah v Langgasse (nasproti sestrski bolni-

ce). Dvakrat na leto bomo pa imeli našo božjo službo še vedno v uršulinski cerkvi: na veliko soboto bomo tam imeli vstajenjsko bogoslužje in pa na sveti večer, da nas ne bo čas stiskal, ker imajo za nami karmeličanke svoje obrede. Z rektorjem cerkve je dogovorjeno, da jo lahko dobimo na razpolago za izredne priložnosti. Bližina centra, ogrevanje pozimi in parkirni prostori so poleg drugih razlogov vplivali na odločitev. Upam, da smo s tem vsi zadovoljni.

Na pustno nedeljo smo v našem centru *pustovali*. Trio Sadl (dve harmoniki in kitaro) sta z lepimi vižami delala razpeloženje. Kuharice so imele kar dosti dela. Razpeloženje med gosti je bilo odlično. Hvala vsem, ki so kakorkoli sodelovali pri skupnem veselju.

Naš dolgoletni ministrant, sedaj magistratni nameščenelec, g. Blago Plajnšek, se je 12. februarja razveselil ob rojstvu sina, ki je dobil ime Jürgen. Krščen pa je bil 30. marca v uršulinski cerkvi na ime Jürgen — Tomaž. Blagu in ženi Andreji želim, da bi imela s sinom veliko veselja in da bi ga vzgojila v dobrega človeka in kristjana.

Že sedaj spominjam, da bomo imeli na veliko soboto slovensko bogoslužje v uršulinski cerkvi. O uri se bomo še dogovorili. Na veliko noč bo pa po maši agape, kakor že vsa leta. Naj pridejo tudi tisti, ki pridejo bolj poredko.

Ker se število zdomskih delavcev vedno bolj krči, je treba, da najdemo rojake, ki doslej niso hodili k nam. Seveda je dolžnost nas vseh, da tukaj resno sodelujemo, saj Cerkev ni župnik, temveč vsi skupaj

smo odgovorni za slovensko Cerkev na Gornjem Avstrijskem.

SALZBURŠKA

SALZBURG — Maša v februarju je bila prav na pustno nedeljo. Mor-da je bil to vzrok, da nas je bilo pri maši dokaj malo. Pa še teologi so imeli počitnice. Kljub vsemu smo pa kar lepo prepevali v zasilni kape-li. Sestre so rekle, da bo do velike noči cerkev spet na voljo za božjo službo.

Gospe Mariji Kos je februarja *umrla* za srčno kapjo v Mariboru njena sestra, komaj dobrih 50 let stara. Vedno znova naj nas tolaži li-turgično besedilo, da se vernim živ-ljenje ne uniči temveč spremeni!

TENNECK — Maša v Tennecku je bila zaradi ledu in snega prenešena na četrto, to je prvo postno nedeljo. Pa bi nam jo vreme skoraj spet preprečilo. Nedeljsko jutro nas je vse presenetilo s snegom in de-loma s poledico. Okrog poldne je pa prišla odjuga in tako ni bilo tako težko priti v Tenneck. Samo v dolini reke Salice je bila cesta snežena in drsna. Prišli so skoraj vsi, ki navad-no pridejo; le Halajncane smo po-grešali.

belgija

LIMBURG-LIÈGE

V začetku marca je „Slomšek“ povabil rojake in rojakinje, ki imajo 60 ali več let, na *družinsko popoldne*. Po skromni pogostitvi ob prijateljskem razgovoru je g. Vinko Pušnik vzel harmoniko in pesem je sledila pesemi.

Hvala vsem, ki so pripravili ta lep večer!

Velikonočne slavnosti bodo kot druga leta. Glejte obvestila v Bakli. Vsi iskreno vabljeni!

CHARLEROI-MONS-BRUXELLES

SLOVENSKA VESELICA '85

Letos bomo imeli to tradicionalno kulturno-zabavno prireditev na

Ansambel Ota Lesjaka iz Hildena, Zahodna Nemčija, ki sodeluje na letošnji Slovenski veselici '85 v Gilly-Haies, Charleroi.

soboto, 27. aprila (nekaj dni pred 1. majem), v župnijski dvorani Familia v Gilly-Haies, Charleroi. Začetek ob 17. uri, kot po navadi. Pri kulturnem delu programa bo zapel pevski zbor Slomšek iz Eisdena pod vodstvom g. Villja Roglja venček slovenskih narodnih pesmi. Pri domači zabavi pa sodeluje tokrat znova *Ansambel Ota Lesjaka* iz Hildena, Zahodna Nemčija. Vsi že poznamo ta ansambel iz prejšnjih let in vemo, da bo tudi letos res veselo in zabavno, saj bo začel igrati že ob 19. uri in do enih ponoči! V začetku aprila boste še prejeli posebna vabila. Pridite v res velikem številu na to našo spomladansko veselico, kjer bomo skupaj preživeli nepozabne ure domačnosti — v tujini! Vsi toplo vabljeni!

Izseljenski duhovnik je *krstil* v soboto, 23. februarja, drugega otroka v družini Garroy-Ragolič iz Wanfercée-Baulet, malo hčerkico Jennifer po imenu. Mladi družini čestitamo.

Za letošnjo veliko noč, 7. aprila, vabim vse Slovence in Slovenke, da se slovenske velikonočne maše udeležite v res lepem številu v prijazni kapeli č. sester v Hôme St. Joseph v Charleroi-Neuville, ob 11. uri.

francija

PARIZ

Maša za Slovence je vsako nedeljo ob petih popoldne v cerkvi sv.

Terezije Deteta Jezusa v Chatillonu, Impasse Hoche, poleg Slovenskega doma.

Velikonočna obnova in obredi velikega tedna: Z velikonočno obnovo bomo skupaj poskušali poglobiti svoje duhovno življenje, da bo velika noč tudi res praznik našega vstajenja. Vodil jo bo profesor Anton Stres.

Na cvetno nedeljo, 31. 3., bo ob treh popoldne nagovor in razgovor v dvořani, ob petih pa bogoslužje cvetne nedelje,

na veliki torek in veliko sredo ob osmih zvečer razgovor z mladimi, *na veliki četrtek in veliki petek* nagovor in razgovor ob osmih zvečer, ob devetih bogoslužje velikega tedna,

na veliko soboto bo nagovor in razgovor ob sedmih zvečer, ob osmih zvečer bogoslužje velike sobote in blagoslov velikonočnih jedi,

na veliko noč ob petih popoldne praznovanje velike noči.

Vsakokrat tudi priložnost za zakrament sprave — spovedi.

Potrudimo se vsi, da bodo ti dnevi duhovno prenovili našo skupnost.

Pomladansko srečanje. — Društvo Slovencev v Parizu vabi na pomladansko srečanje, ki bo v soboto, 27. aprila, v Slovenskem domu.

Ob pol sedmih zvečer bo najprej v cerkvi skupna maša, točno ob pol osmih začetek srečanja v dvorani, kjer nam bo najprej dramska skupina Štandrež iz Gorice uprizorila *veseloigro* Milijonarji v oblakih, nato

Gdč. Matilda Munih, gospodinja v Slovenskem domu v Parizu, je začela novo življenjsko pomlad.

pa družabno srečanje ob zvokih Pariških slavčkov.

Vsak si v težavah vsakdanjega življenja želi, da se vsaj kdaj pa kdaj lahko pošteno nasmeji. Vesele igra Milijonarji v oblakih nam bo prinesla smeha še in še. Bomo pa s svojo udeležbo dali tudi priznanje našim rojakom v Gorici in našem društvu, ko eni in drugi dosti žrtvujejo, da nam pripravijo prijeten večer.

Zato v soboto, 27. aprila, vsi na pomladansko srečanje v Domu, kjer bomo vsaj za par ur vsi milijonarji, četudi samo v oblakih...

Lep življenjski jubilej. — Kdorkoli je bil samo enkrat v Slovenskem domu v Parizu, dobro pozna gdč. Matildo Munih, ki z veliko požrtvovalnostjo spretno in skrbno vodi gospodinjstvo v domu. 23. februarja je gdč. Matilda začela novo življenjsko pomlad; prvo je začela v Selcah pri Volčah, kdaj točno, bo pa sama povedala tistim, ki bodo želeli vedeti in ji čestitati. Vodstvo Slovenskega doma se ji za njeno delo toplo zahvaljuje, saj to je vsa njena „plača“, vsi pa ji želimo dosti zdravja, da bo še dolgo zdrava in čila ter vesela med nami.

MELUN (Seine-et-Marne)

V aprilu bo skupna maša v poljski cerkvi v Dammarie, ob devetih dopoldne, na belo nedeljo, 14. 4.

LOIRET

Na velikonočni (vüzemski) poneдельник bomo skupaj praznovali veliko noč v Chilleursu. Maša bo ob pol enajstih dopoldne, eno uro pred mašo pa priložnost za spoved.

CLERMOND-FERRAND (Puy-de-Dôme)

23. marca se je v stolnici v Clermond-Ferrandu poročil Joseph Matjašec, doma iz Vienne pri Lyonu, z Odile Gilbert. Želimo jima obilo sreče in božjega blagoslova na njuni življenjski poti.

NANTES (Loire Atlantique)

Slovenski mladinski pevski zbor Glasbene Maticе iz Trsta se je od 28. februarja do 3. marca udeležil mednarodnega tekmovanja Concours International de Chorales d'Enfants v Nantesu in dobil drugo mesto. Iz Pariza v Nantes in nazaj jih je vozil naš šofer Venci.

TUCQUEGNIEUX-MARINE

Žal se je z lepo pomladjo vrnila tudi ona. Kdo? Bela žena s koso in nam vzela prijatelja Antona Troha. Da, zapustil nas je ta dobri, priljubljeni rudar. Nimam točnih poročil, a zdi se mi, da je dočakal 80 let. Mogoče boste kaj brali o njem tudi na drugem mestu. Iskal je lajšanje trpljenja, katerega mu je povzročala rudarska bolezen. Zdravniki so poskusili z operacijo, česar pa srce, ko je človek že v letih, navadno ne prenese. Ne le sorodniki, ampak tudi znanci in prijatelji iz okolice smo šli v velikem številu na pogreb. Naš duhovnik ga je v bolnici večkrat obiskal in tudi pri pogrebni maši z nami molil zanj. — Ženi in otrokom naše sožalje, rajnemu pa večno plačilo pri Stvarniku!

Ko bomo prejeli aprilsko Našo luč, bo ena najlepših nedelj v letu: Velika nedelja. Spomnili se bomo, kako smo doma „sekali pirhe“, poslušali veliki ropotec iz zvonika, „strašili Boga“, gledali, in ko smo dorasli, tudi sami šli v procesiji, nosili krasne zastave in peli lepe velikonočne pesmi. Tudi streljanje z možnarji je bilo slišati tu in tam.

Spovedniki so imeli dela „črez glavo“ in k obhajilu je pristopila skoraj vsa cerkev. Obhajal je pa samo mašnik in tudi katekizem je učil samo župnik. Zdi se mi, da je bilo to prav. Kako je že rekel Rousseau: „Il fant autant que possible faire retour à la vertu primitive“ — Vrnimo se nazaj k našim lepim čednostnim navadam!

J. J.

PAS-DE-CALAIS IN NORD

Naj Kristus, simboliziran v velikonočni sveči, vedno razsvetljuje našo življenjsko pot.

Kot vsako leto, bomo tudi letos šli v Emavs v Guillaume-Mesnil pri Lissieuxu. Ob 11. uri bo sveta maša in prilika za spoved. Vsi prisrčno vabljeni!

V kapeli Matere izseljencev sta postala božja otroka Tomaž Mistretta in Laetitia Spatatora. Božja milost z njima!

Nenadoma nas je zapustila v svojem 23. letu življenja v soboto, 2. marca, gdč. Izabela Khur. Tiha in mila po značaju, je bila vsem zgled iskrene vere. Njena nenadna smrt nas je vse globoko pretresla. K pogrebu 7. marca se je v cerkvi N. D. des Mines zbrala vsa farna skupščina.

Teško prizadeti družini naše iskreno sožalje! Naj se pokojna v Gospodu spočije!

Vsem rojakom milosti polne praznike Vstajenja!

FREYMING-MERLEBACH

STRAHOTNA NESREČA V RUDNIKU

V ponedeljek, 25. februarja, ob 7.21 uri je prišlo do eksplozije „grisou“ v rudniški jami Simon v Forbachu, pri kateri je izgubilo življenje 22 delavcev v starosti od 20 do 50 let, 113 je bilo pa ranjenih, ki so sedaj v raznih bolnicah. Sv. oče je poslal žalno brzojavko in prav tako državni predsednik Mitterrand, v petek dopoldne pa se je vršil skupni ekumenski obred v dvorani Polyvalente zraven cerkve v Kreuzbergu. Bilo je tam morje ljudstva. Kakšna žalost je vladala in koliko solz je bi-

lo potočenih, se ne da z besedami izraziti. Slovenca se zdi, da ni bilo nobenega, čeprav eno ali dve imeni zvenita nekoliko slovensko in jih je najti tudi po naših krajih. Morda sta tukaj rojena in sta bila že asimilirana. Škof iz Metzja je blagoslovil trupla, nato pa so jih prepeljali na njihova pokopališča.

Naj jim Bog v zameno za to življenje, ki so ga morali nasilno pustiti še v najboljših letih, da večno življenje, njihovim tako težko prizadetim družinam pa nebeško tolažbo.

Blagoslov velikonočnih jedil bo na veliko soboto ob 15. uri, nato pa prilika za velikonočno spoved.

Letos bomo tudi poskusili na lastno roko z obredi velike sobote. Začetek ob osmih zvečer.

Blagoslovite naše kapele bo v torek, 30. aprila, ob 18.30. Izvršil jo bo ljubljanski pomožni škof Lenič. Izbrali smo ta dan, da bo slovesnost združena s svečanostmi 1. maja v Habsterdicku. Drage Slovenke in Slovenci od blizu in od daleč, takrat se pa le vzdignite in pridite tako znamenito slovesnost, ki bo pomenila začetek novega obdobja v obstoju naše verske in narodne skupnosti.

Vsi trije vaši slovenski duhovniki vam voščimo blagoslovljene velikonočne praznike.

MARSPICH-AUMETZ

V bolnici je 26. februarja na posledicah operacije umrl g. Anton Troha, star 83 let. Kdo bi si bil mislil, ko je bil prejšnje dni še tako brihten in dobre volje, če le ni imel bolečin. Ko bi se ne podvrgel operaciji, pa bi bil še danes živ, si bomo skoraj gotovo dopovedovali vsi tisti, ki so ga v dneh pred operacijo obiskali. Ko bi bil človek vedež... Pa je bil g. Troha pripravljen na vse, tudi na slovo od tega sveta, tu-di na srečanje z Bogom. Prejšnji dan, v ponedeljek, mu je g. Dejak na njegovo željo še podelil zakrament sv. olja; prejel bi tudi sv. obhajilo, pa prav zaradi bolezní si ni upal.

G. Troha je bil vesele narave, rad se je pošalil. Skrbno je zasledoval društveno življenje na Aumetzu in

se rad udeleževal prireditve; enako tudi, če je bilo le mogoče, je rad hodil na romanja in k mašam z ženo in hčerko Ivanko, ki jima je bila zadnje čase skrben šofer.

Naj se zdaj veseli v Gospodu in naj prosí pri Njem tudi za nas.

NICA

Letos je tudi Azurno obalo obiskala prava zima in je zapadlo precej snega, kar je nekaj zelo izjemnega za te kraje. Prava zima ni dolgo trajala, toda kljub temu vreme ni bilo tako kot smo ga za ta čas tukaj navajeni. Zadnji trije meseci so bili izjemno mrzli in pustne povorke so se odvijale po mrzlem vremenu. Hotelirji niso bili zadovoljni, ker ni bilo gostov na ogled kot prejšnja leta. Ne samo hladno vreme, tudi kriza je botrovala zmanjšanju obiska.

Med 14. in 24. februarjem se je v Kanadi, v Quebecu, odvijalo svetovno pvenstvo v hokeju na ledu najmlajših hokejistov. Francijo so zastopali najmlajši hokejisti iz Nice. Kot član tega moštva je šel na svetovno prvenstvo in branil francoske barve tudi Marko Raspor, sin naših slovenskih staršev, ki imajo v Nici pekarno. Sicer niso osvojili prvo mesto, pač pa eno od kanadskih moštev, ker so bili premagani že v četrt-finalu. Mladi Marko pridno trenira na drsališču novega športnega centra, ki je nasproti cerkve, kjer se Slovenci zbiramo k nedeljski maši in ki v svetovnem merilu ima to posebnost, da je v višini petega nadstropja. Upajmo, da bo postal dober hokejist, če bo vztrajal v napor-nem treningu. Če se nam posreči, bomo prihodnjč objavili njegovo sliko v „bojni“ opremi.

14. februarja smo v Nici pokopali Franca Babiča, doma nekje od Maribora. Pokojnega skoraj nihče med našimi rojaki ni poznal, on pa tudi ni zahajal v našo družbo ali bil povezan z našimi ljudmi. Nihče, tudi oblasti niso mogle zvedeti za njegovo sorodstvo, da bi jih obvestili. Baje živita njegova žena in sin nekje na Korziki. Umrl je že 1. februarja v bolnici Pasteur, sam, ne da bi to vedeli njegovi sorodniki ali naši slovenski rojaki. Za njegovo smrt je po

časopisu zvedel eden naših rojakov, ki ga je poznal, ker sta svoj čas skupaj delala kot mizarja in je poskrbel za njegov pogreb. Če ga je kdo od bralcev poznal in ve za njegove sorodnike, naj jim sporoči njegovo smrt. Na nedeljo po pogrebu smo ga pri skupni maši priporočili Bogu. Naj mu Gospod podeli večni mir in naj mu bo lahka zemlja v tujini.

Ko dobite v roke to številko Naše luči, bomo že na pragu največjega praznika krščanstva. Takoj v začetku aprila obhajamo praznik velike noči ali praznik Gospodovega vstajenja. Po pravici je to največji praznik, ker se je na dan Gospodovega vstajenja izvršilo delo našega odrešenja in je to dan največje božje dobrote za človeštvo. — Kristjani obhajamo ta praznik notranje prenovljeni. Po dobri velikonočni spovedi vstanimo tudi mi! Okrepčani z velikonočnim obhajilom, ki nas združi s poveličanim Kristusom, bomo tudi mi občutili veselje Kritusove zmage nad grehom in smrtjo. Tako bo velika noč tudi za nas dan vstajenja v novo življenje.

Na veliko noč je skupna sv. maša v Nici ob 10. uri dopoldne v kapeli sester (kot vsako nedeljo — malo veliko noč!). Velikonočni ponedeljek, če nam bo vreme naklonjeno, bomo skupaj preživeli v naravi. Zbrali se bomo ob 9. uri zjutraj. (O tem boste posebej obveščeni.)

Vesela velika noč in vstali Zveličar naj bo vedno z vami!

nemčija

STUTTGART-okolica

Pustno veselje v Esslingenu. — Na pustno nedeljo, 17. februarja, smo imeli v Esslingenu našo tradicionalno pustno zabavo. Blizu 500 ljudi je prišlo v Neckarhalle, da se za nekaj ur poveselijo ob domači godbi, petju, plesu, tomboli, zabavnih točkah in medsebojnem kramljanju. To je znamenje, da še nismo ostareli. Na prireditvi so se počutili mladi tudi tisti rojaki, ki že 25 let ži-

V Pfullingenu na Württemberškem je vedno lepo, kadar se rojaki zberejo po maši v farni dvorani. Poseben program ni niti potreben. Saj si imajo sami veliko povedati. — Posnetek je z lanskega decembrskega srečanja.

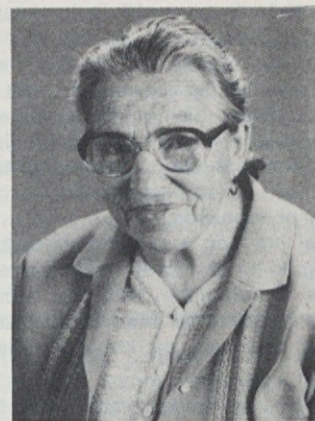
vijo v Nemčiji in teh si lahko videl precej. Med udeleženci je bilo tudi veliko družin z mladinci in otroki. Kratko: bilo je lepo družinsko srečanje. Seveda smo tudi letos pri

Na praznik Presvetega Rešnjega Telesa 1984 pred cerkvijo sv. Konrada v Stuttgartu. Ko bo letos 23. junija birma in prvo obhajilo, se bo slavnosti udeležilo 20 parov v prenovljenih narodnih nošah.

vsakem dvigu kozarca, pri vsakem grizljaju klobase, pri vsaki tombolski tablici mislili tudi na tiste ljudi po svetu, ki si kaj takega ne morejo privoščiti. Iz prireditvene blagajne smo namenili tretjino dohodkov tem revežem. Morda prav ta socialni čut odkriva skrivnost, zakaj glede udeležbe nismo nikoli v skrbeh. Ljudje pridejo, ker vedo, da s tem napravijo tudi nekaj dobrega.

Spored naših prireditev je že skozi leta ustaljen. Tako je bilo tudi to pot. Prihajajočim gostom je igral dobrodošlico mladinski ansambel. Ko se je dovrana napolnila, se je pojavil na odru moški pevski zbor Domači zvon ter ubrano in poživiljeno zapel nekaj pesmi, med njimi tudi Gregorčičevo Mojo srčno kri škropite, ki jo je uglasbil Vinko Vodopivec. Potem so prevzeli besedo

Tudi v škofijskem mestu Rottenburgu je nekaj Slovencev. Med njimi je bila tudi pokojna Marija Krajnc, ki se je od njih za stalno poslovila novembra lani.

Veseli fantje s tako poskočnimi vizami, da je bilo plesišče pri priči polno. Med dolgimi mizami so medtem brhka dekleta že prodajala tombolske tablice, ki so obljubljale televizijo, pisalni stroj in Kassettenrecorder kot glavne dobitke. Vse drugo je potekalo živahno in veselo. Posebej naj omenimo še zamisel Vranove gospe iz Stuttgarta. Za prireditev ja napravila 33 krasnih svilenih rož ter jih poklonila prirediteljem, da jih v dvorani prodajo in izkupiček pošljejo revežem po svetu. Nihče ni rekel, da so bile po 3,— DM predrage in v hipu so bile razprodane. Hvala gospe Vranovi za lepo zamisel.

Postno pastirsko pismo v slovenskem jeziku. — Tukajšnji škof dr. Georg Moser je tudi letos napisal Pastirsko postno pismo, ki ga je škofija dala prevesti v jezike tujih delavcev in tako ga imamo tudi Slovenci v svojem jeziku. Pismo nosi naslov Začni pri sebi in se tako vsebinsko sklada s temo jesenske škofijske sinode. Poglavja: Je posameznik brez moči? — Bog začne pri posamezniku — Pogum k obveznosti — Ne podcenjujmo zvestobe v malem — Gospod, začni pri meni, nam na kratko nakažejo vsebino tega pisma.

Zanimanje za papeževo sliko. — V februarju je nad 100 naših družin in posameznikov nabavilo sliko papeža Janeza Pavla II. Papež je vidni zastopnik Kristusov in poglavar naše Cerkve, zato je tudi primerno, da njegova slika krasi naše stanovanje.

Čestitke h krstom: V Heubachu Jožefu in Zorici Kocbek k sinku Patriku; v Stuttgartu Francu in Mariji Šega k sinku Antonu Simonu, Alojzu in Ani Malovrh k hčerki Moniki, Adolfu in Emilijani Zajec h krstu hčerke Tanje in sinka Denisa.

FRANKFURT

Letošnje *pustovanje* je minilo v res lepem razpoloženju. Veseli Pomurci so poskrbeli s skrbnim igranjem, da so se vsi lahko naplesali. Pridni sodelavci pa, da nihče ni trpel lakote in žeje.

Ker je pust razposajen, so prišli na svoj račun tudi otroci. Do desetih zvečer smo imeli pravi divji zapad. Streljali so, da je bilo veselje. Ob desetih pa so morali, radi ali neradi, pokaditi „mirovno pipo“. Za nekatere je bilo to kar težko, a moramo jih zelo pohvaliti, da so tako ubogali.

Po končani prireditvi so sodelavci do zgodnjega jutra pospravili in uredili dvorano, za kar se jim iz srca zahvaljujemo.

V nedeljo pa smo bili veselo presenečeni, ker se nas je veliko zbralo tudi pri maši. Gotovo pohvale in

posnemanja vredno. Tako smo res pokazali, da se znamo poveseliti, pa tudi na srečanje z Bogom ne pozabimo.

Farna kronika: 27. 1. 1985 je bil krščen Martin Rožič. Staršem želimo veliko božjega blagoslova pri vzgoji.

BAVARSKA

Ena največjih težav naše fare je že dolga leta to, da nimamo v župnišču dovolj prostora. Zato morajo npr. nekatere družine voditi na naš sobotni tečaj enega otroka dopoldne, drugega pa popoldne — in če pomislimo, da živi kakšna takšna družina 15, 20 km od Münchna! Zato tudi nimajo starši, ki med tečajem čakajo na svojega otroka, možnosti nikjer pri nas res udobno čakati.

Že več let smo se ubadali s tem, kako bi to vprašanje rešili. Zadnji čas smo se odločili za iskanje novega slovenskega župnišča, kjer prostora ne bi manjkalo.

Za sedaj lahko povemo toliko, da vse kaže, da bomo nove prostore dobili. Sicer lahko traja še pol leta ali več, da bodo predizidani za naše potrebe, a vsaj sredi prihodnjega delovnega leta bomo lahko imeli sobotni tečaj za otroke samó dopoldne ali samó popoldne, kakor bo pač večina staršev želela. Novi prostori bodo sicer v povsem drugem koncu Münchna, a nič dlje od mestnega središča, kot so sedanjí.

V Neckarsulmu na Württembergem je letos februarja srečal Abrahama gospod Jože Nadelko iz Trnovske vasi pri Ptuj. Svojo 50-letnico življenja, od teh 22 let v Nemčiji, je praznoval ob ženi Marinki, doma iz Domžal, in sinu Albinu. Pozdrave pošilja vsem znancem.

nizozemska

Velikonočno „vstajenje“ bo kot po navadi v Heerlerheide v velikonočnem jutru ob 7.30.

Pridite!

švica

SLOVENSKI KULTURNI PRAZNIK

Kakor v domovini in drugod po svetu, kjer žive Slovenci, smo tudi v Švici dostojno proslavili naš kulturni praznik — 8. februar. Že lansko leto si je prizadevna skupina rojakov v Meilenu zadala nalogo, da bo tudi letos proslavila ta dan. Priprave so se začele že dokaj zgodaj. Gustl je zbral diapozitive in izpopolnil svojo zbirko o Vrbi. Tako smo se spet z ogledom krasnih posnetkov in ob lepi razlagi sprehajali po pesnikovi domači vasi, ki ji je on posvetil pesem. Videli smo seveda še mnogo več: Ljubljano, Kranj, Bled, narodne noše... Vprašali smo se, ali tudi danes kaj prispevamo za ohranitev in razcvet naše kulture? Prav gotovo! Že pred trinajstimi leti je bil ravno Gustl pobudnik prvega slovenskega društva v Švici in slovenske dopolnilne šole. Z njim je še nekaj zavednih staršev želelo, da bi se njihovi otroci izpopolnjevali v materinem jeziku. Danes ni proslave, kjer ne bi v glavnem nastopali otroci. Tudi na letošnji proslavi kulturnega praznika v Meilenu so bili zastopani otroci. Z recitacijo, narodnimi pesmimi in igranjem na harmoniko so pokazali, da so pravi dediči in — Bog daj — tudi bodoči nosilci slovenske kulture.

Kot poslastica je zadonela še pesem kvarteta Kranjci, ki je za to priložnost prišel v Meilen. Razveseljivo je bilo tudi to, da se je mnogo rojakov odzvalo vabilu. Še prostora nam je zmanjkalo v lepo okrašeni dvorani in smo morali dodati mize.

Pa še ena posebnost je bila v zvezi s tem večerom. Zvonko je na-

slovinci ob meji

KOROŠKA

Na god sv. Janeza Bosca se je mladi na Mohorjevih domov zbrala v Modestovem domu. Tam je najprej maševal in nato predaval slovenski metropolit dr. Alojzij Šuštar. — Slovensko prosvetno društvo Danica v Št. Primožu je zelo aktivno. V šentprimoškem kulturnem domu je 6. jan. priredilo novoletni koncert. Poleg domačih pevcev je sodeloval tudi libuški moški zbor Kralj Matjaž. — Odlok o odpravi depozita za prehod jugoslovanske državne meje je razveselil gospodarske kroge na južnem Koroškem. Ob pologu je padel obisk za več kot 50 odstotkov. — V sindikalni hiši v Celovcu je bil 20. januarja maturantski ples slovenske gimnazije. Igrali so ansambli Čudežna polja, Trim in Šok. — Koroški slovenski rojak iz Zahomca Franci Wlegele je bil v Harrachovu na Češkem pri poletih najboljši Avstrijec in je zasedel sedmo mesto. Na tekmi v Oslu na Norveškem je bil drugi. V Planici je pa dosegel nov avstrijski rekord 184 metrov.

GORIŠKA

Slovenska duhovnija pri Sv. Ivanu v Gorici je organizirala mladinska predavanja, ki so bila tri četrtke v Kat. domu v Gorici. Predavanja so bila na-

redil domače krvavice, pridne gospodinje pa so napekle krofe in potico. Res bi se ne spodobilo, da bi bil kdo lačen na slovenskem kulturnem prazniku. — Da bi le nikoli ne bili lačni kulturnih dobrin!

Tudi harmonika je zadonela in slovenske viže so se kar vrstile. Med petjem, plesom in razgovorom je hitro potekal prijeten večer, ki nam bo ostal še dolgo v spominu. Zato pa: na svidenje drugo leto!

Iste diapozitive je Gustl pokazal tudi rojakom v Luzernu in Baslu. Tako so se tudi oni deloma vključili v proslavo slovenskega kulturnega praznika.

menjena pripravi na zakon. — V goriškem deželnem avditoriju so 24. februarja obhajali 10-letnico delovanja Slovenske skupnosti na Goriškem. Poleg govornikov je nastopilo več pevskih zborov iz Goriškega, Trsta, koroški zbor iz Borovelj in „Srečko Kosovel“ iz Ajdovščine. Slovenska skupnost je politična organizacija demokratičnih Slovencev. — Zveza slov. katoliške prosvete je priredila 17. februarja v Kat. domu v Gorici pustovanje. Nastopile so skupine iz Gorice in igralci iz Štandreža. Krstni nastop je imel ansambel Adria, ki je igral slovenske narodne pesmi v veliko zadovoljstvo vseh navzočih. — V Gorici je izšla knjiga Marize Perat z naslovom Goriški sprehodi. Pisateljica opisuje zgodovino tega starega mesta, njene cerkve in zgradbe, samostane. — Goriška nadškofija je dobila nov pastoralni svet. Poleg Italijanov je v svetu tudi 8 Slovencev, med njimi škofov vikar dr. Oskar Simičič, msgr. Močnik in msgr. Humar. — Zveza slov. kulturnih društev je priredila 10. februarja v goriškem kulturnem domu Prešernovo proslavo. Gostoval je komorni orkester RTV Ljubljana.

TRŽAŠKA

Tržaški slovenski verniki so zaključili teden krščanske edinosti v salezijanski cerkvi z božjo službo in potem v dvorani. Zaključek je bil obenem odprtje Metodovega leta. — V februarju so po vseh večjih krajih priredili Prešernove proslave, tako v Bazovici, v Marijinem domu pri Sv. Ivanu v Trstu, v Finžgarjevem domu na Opčinah. — Posebno proslavo sta priredili Slovenska prosveta in Društvo slov. izobražencev v Trstu s podelitvijo nagrad Mladi oder. Nagrajenih je bilo 15 amaterskih skupin. Prvo nagrado je prejela igravska skupina iz Štandreža. Podelili so tudi 3 nagrade za leposlovje iz natečaja, ki ga razpiše vsako leto mesečnik Mladika. Nagrade so prejeli: Rezi Marinšek iz Buenos Airesa za novelo Nebo žari, Marta Kunaver za pesmi Šlo je, šlo poletje in Vili Stegu, izseljenski duhovnik v Ingolstadt, BRD. — V Kulturnem domu v Trstu so 4. februarja predstavili antologijo Trst v slovenski poeziji. Antologijo sta založila Založništvo tržaškega tiska in Slavistično društvo v Trstu. — Centralna Prešernova proslava je bila v Kulturnem do-

mu v Trstu. Poleg domačih pevcev in govornikov je sodeloval komorni orkester RTV Ljubljana.

slovinci po svetu

AVSTRALIJA

Za vzdrževanje verskega središča v Kewu (Melbourne) so rojaki zbrali malo manj kot 7000 avstralskih dolarjev. Ta denar je prišel v 447 darilnih kuverticah. — Slov. kat. Misija v Kewu vodi lastne matične knjige. Lani je bilo vpisanih 22 krstov, 18 porok, 34 pogrebov. Prvo obhajilo je prejelo 7 otrok, 13 je bilo pa birm. — Počitniške kolonije na Mt Elizi se je udeležilo nad 120 oseb. Prvi teden nad 60 (družinski teden), drugi teden nad 30 deklet in tretji teden nad 30 fantov. — V letu 1985 bo Misija v Kewu praznovala srebrni jubilej obstoja. Proslavili ga bodo v času avstralske pomladi. Za to priložnost bo prišel v Avstralijo pomožni ljubljanski škof g. Jože Kvas. — P. Ciril Božič je od 21. do 25. januarja taboril z mladino iz Sydneya. Taborjenja v Bundeeni se je udeležilo nad 60 oseb. — Slovenske polnočnice v Adelaidei se je udeležila tudi županja občine Hindmarsh, kjer stoji slovenska cerkev Sv. Družine. — V Melbournu sta lani decembra izšli kar dve pesniški zbirki. Ivan Lapuh je izdal pesmi pod naslovom Cvet ljubezni, Marcela Bole je pa izdala 100 pesmi pod naslovom Kraški izlivi. Zadnja pesniška zbirka je bila Petra Koška Soneti iskanja, ki je izšla leta 1982.

ARGENTINA

V času vojaške vlade v Argentini je bilo gotovo marsikaj narobe. Eno je pa gotovo: odkar se je Argentina vrnila med demokratične države, posluje poštna uprava mnogo bolj počasi kakor prej. Zato bo tudi poročil iz Argentine bore malo. — Že v prejšnji številki je bilo sporočeno, da je bil 1. jan. 1985 imenovan za novega predsednika Narodnega odbora za Slovenijo g. Rudolf Smersu. On je za dr. Jožetom Basa-

„Živeti skupaj — danes in jutri“ Ekumenskemu zborovanju „Tujci in Nemci“ na rob

Zborovanje, ki sta ga pripravili obe nemški Cerkev, katoliška in evangeličanska, ali natančneje „Zentralkomitee der deutschen Katholiken“ ter „Deutscher Evangelischer Kirchentag“, se je odvijalo v Münchnu od 21.—23. februarja letos. Po svojem obsegu in teži je bilo doslej najpomembnejše zborovanje te vrste v ZR Nemčiji. Zajemalo ni le nemških zastopnikov za tujce in tujcev vseh krščanskih veroizpovedi, marveč vse skupine tujcev v ZRN, ne glede na vero. Za katoličani in evangeličani vseh narodnosti iz Evrope, Afrike in Azije so bili najmočnejše zastopani Turki in Kurdi. Pretežna večina med sedemsto udeleženci kongresa je zastopala predvsem delavce na začasnem delu (ki pa ni nič več začasno) ali tako imenovane „Gastarbeiterje“, marsikdo pa je z začudenjem ugotavljal, da azilanti skoraj niso bili zastopani.

Priprave na to zborovanje so trajale skoraj eno desetletje, zavlačevalo so se zaradi strahu pred velikim tvega-

njem, ki ga takšno zborovanje nujno prinaša s seboj, saj nujno zadeva v občutljiva notranjepolitična vprašanja. Sam potek zborovanja je ta strah sicer delno upravičil, a tudi pokazal, kako nujno je, premagati ga in na tem področju začeti z načrtnim, konstruktivnim in koordiniranim delom na zvezni ravni. Na zborovanju se je tudi dovolj jasno pokazalo, da se je napetost med domačini in tujci v zadnjih letih povečala, kar ni le posledica poslabšanih gospodarskih razmer in visoke brezposelnosti, vzroke je treba iskati tudi v nemški uradni politiki do tujcev, ki se je zadnja leta zaostri. Saj so bili sprejeti zakoni, ki omejujejo pravice tujih delavcev in njihovih družinskih članov in pospešujejo njihovo vračanje v domače dežele ne glede na to, ali imajo za vračanje gospodarske in socialne pogoje ali ne. Posegi udeležencev so jasno pokazali, da takšna uradna politika zaostreje položaj tujcev v Nemčiji, jih sili na rob družbe in priliva

jem, Mihom Krekom in Milošom Staretom četrti predsednik Narodnega odbora, ki je bil ustanovljen leta 1944 v Ljubljani iz zastopnikov vseh demokratičnih političnih strank (brez komunistov). Lepotna napaka pri tem imenovanju je, da bo novi predsednik že letos dopolnil 80 let. Za podpredsednika NO je bil pa imenovan na predlog Slov. demokratske stranke dr. Anton Komotar, ki je tudi že dopolnil 72 let in je po rodu iz Vrhnike pri Ljubljani. — Ker je pisec teh vrstic sam bližje 70 kot pa 60 letom, ve, kaj je zapisal! — Vsako leto priredijo za božič v katedrali v Bariločah koncert pod naslovom Božični koral (Navidad Coral). Koncert je vodila ga. Lučka Kralj-Jermanova in je pri njem sodelovalo kar 12 slovenskih rojakov, na orglah Anica Arnšek. — Po poročilu tednika Svobodna Slovenija je obiskalo kolonijo v dr. Hanželičevem domu v Doloresu (Cordoba) 32 fantov in 44 deklet. — 23. decembra je obhajal srebrno mašo g. Matija

Borštnar. Zunanja slovesnost je bila v Slovenskem domu v Carapachay. — Abiturienti slovenskega srednješolskega tečaja so tudi letos v januarju bili na zaključnem izletu v Bariločah. Izleta se je skupaj z vodstvom udeležilo 40 ljudi. — Potres, ki je bil zadnje dni v januarju v Mendozii, je prizadel tudi Slovence. Eno hišo so morali izprazniti. Tudi stari del Slovenskega doma so morali porušiti. Novi del doma je pa ostal nedotaknjen.

ZDA

V nedeljo pred božičem je v Sterletovi restavraciji v Clevelandu nastopil ansambel Slavček iz Novega mesta. H koncertu je prišlo 400 rojakov. — Decembrska prosvetna ura pri sv. Cirilu v New Yorku je bila posvečena božiču. Posebej so presenetili najmlajši iz slovenske šole. Prav najmlajši dajejo up, da slovenstvo v New Yorku še ne bo propadlo.

olja na sovražno razpoloženje do njih s strani dela nemškega prebivalstva.

Na površje je prišla vsa naelektrenost ozračja že takoj po uvodnem predavanju bavarskega ministra za šolstvo dr. Maierja. Njegovo ugotavljanje, da tujci v Nemčiji niso le prehodni gostje, marveč ljudje, ki so se deloma v tej deželi že usidrali in jih je treba jemati kot sestavni del prebivalstva te dežele, kot tudi, da je treba za globlje sožitje še veliko storiti ter da je to tudi naloga tega kongresa, je med udeleženci zasenčila njegova bolj obrobna trditev, da je ZR Nemčija država z eno najbolj liberalnih zakonodaj v odnosu do tujcev.

Številni delegati in drugi udeleženci pa so obširno dokazovali, da to nikakor ne drži in da se je posebej v zadnjih letih zakonsko-pravni položaj tujcev vidno poslabšal, od zakona, ki omejuje pritek družinskih članov in s tem onemogoča normalno življenje družin, pa tja do zakona, ki ogroža brezposelne tuje delavce in jim grozi z izgonom.

Prvi del drugega dneva se je odvijal v znamenju predavanj na temo zborovanja. Vsa po vrsti so vsako na svoj način odpirala najbolj pereče vprašanje tujcev v Nemčiji, njihovo človeško sredino, prilagajanje okolju, šolanje otrok kot tudi skrb za ohranitev materinega jezika pa običajev in narodne kulture. Da je vključevanje tujcev v nemško družbo vse prej kot lahko in prijetno delo, so pokazali prispevki številnih udeležencev. Na dan je prišla vsa stiska prvega rodu tujcev, ki so še z vsemi vezmi priklenjeni na materin jezik in narodno kulturo in jim je zato Nemčija še po tolikih letih le tujina. Pokazalo se je, da ni nič manjša stiska drugega rodu, ki razmeroma hitro poganja korenine v novi domovini, čuti pa se še vedno razklan in ne ve velikokrat, kam spada. Ta razpetost je pač temeljna usoda zdomstva ne glede na narodnost, tudi ni nobenega dvoma, da bo drugi rod vedno bolj tonil v nemškem življu, tretji pa bo verjetno večinoma že izginil. To so bile resignirane, a stvarne ugotovitve večine udeležencev kongresa. Posebej je bila poudarjena pravica tujcev do materinega jezika, narodne kulture, prav tako imajo pravico do vseh sredstev, ki jim

to omogočajo, vključno s financiranjem učinkovitih programov.

Duhove je posebej razvnelo dvojno stališče do šolanja tujih otrok in negovanja materinega jezika. ZR Nemčija ima dve obliki poučevanja materinega jezika za otroke tujcev. Bavarska ima za Turke in srbo-hrvaško govoreče Jugoslovane tako imenovane „Modellklassen“, v teh razredih je učni jezik materinščina, nemščina pa prvi tuji jezik. Vse ostale dežele pa imajo tako imenovane „Regelklassen“, to so razredi, kjer je učni jezik nemščina, materinščina pa je priznana kot tuj jezik. Veliko udeležencev, predvsem Turkov, je ostro nastopilo proti šolam, v katerih je učni jezik materinščina, kar se prvi hip zdi nelogično. Mišljenje, da te šole pospešujejo zapiranje mladih ljudi v geto, ker zaradi slabšega znanja nemščine veljajo za manjvredne, je bilo splošno. Še večje so težave pri poklicnem usposabljanju, saj je prav ta mladina pri iskanju učnih mest zelo zapostavljena, marsikdaj vržena na cesto. Isto velja za šole v srbo-hrvaščini, le da nihče od prizadetih ni sprožil tega vprašanja, čeprav so bili učitelji srbo-hrvaških šol na zborovanju navzoči. Verjetno bi bilo odpiranje tega vprašanja režimu v Jugoslaviji neljubo, saj so mu prav šole sredstvo nadzorstva nad zdomci.

O začasnosti tega zdomstva je bilo govora le ob robu, saj je večina zastopala mišljenje, da bo od 4,36 milijona tujcev pretežna večina še naprej ostala v Nemčiji in se po zakonu nujnosti vključevala v nemško družbo.

Drugi del dneva je bil izpolnjen s delom po skupinah, kjer so še bolj prišla do izraza konkretna vprašanja življenja tujcev v Nemčiji. Vse delovne skupine so svoje sklepe povzele v nekakšno poluradno zahtevo po uresničevanju pravic tujcev v ZR Nemčiji. S strani zastopnikov tujcev je bilo čutiti globoko prizadetost, občudovanja vredna pa je bila iskrena zavzetost za tujce s strani nemških zastopnikov.

Münchensko zborovanje je pokazalo, da je vprašanje tujcev v Nemčiji resno vprašanje, ki lahko vodi k globljim napetostim, zato ga je treba začeti reševati bolj angažirano, bolj dosledno. To zborovanje je tudi dovolj razločno pokazalo, da tujci v Nemčiji tvorimo manjšino, živimo in se odzivamo kot

Križev pot ljudi

(nadaljevanje s str. 8)

Farizeji v našem življenju so gotovo dobri ljudje, ki s knjigo postavijo v roki delajo proti nam, ker živimo drugače kot oni in jim s svojim življenjem sprašujemo vest; ker jim s svojim vedenjem kažemo, kako zlagano je njihovo življenje; ker drugače govorimo in ne mlatimo prazne slame s pomaziljenimi in pobožnimi frazami; ker se ne držimo izročila starih, ampak skušamo živeti po božji besedi. Farizeji v našem življenju so vsi tisti, ki bi se nas radi s pobožnimi besedami znebili, ker smo jim neprijetni; ker ljudje prihajajo k nam, in nič več k njim; ker skušamo izpolniti svoje poslanstvo, ne da bi pri tem bili odvisni od priznanja ljudi; ker se v naši bližini čutijo negotove in jih je strah, da jim bomo sneli masko.

Da, tudi v našem življenju so farizeji. Toda ne smemo se odvrniti od njih; ostanimo zvesti svojemu poslanstvu in — molimo zanje, „saj ne vedo, kaj delajo“, ko nas obrekujejo in se nas skušajo znebiti — samo po sebi umevno — „v božjem imenu“.

Simon iz Cirene

Prvi, ki je po naključju prišel mimo, je pomagal Gospodu nesti križ na Golgoto. Tako je Cirenejec podoba za vse tiste, ki „po naključju“ sočloveku pomagajo nositi križ. Kdor ima ob sebi Simona, je blagoslovljen. Pravzaprav sploh ni po-

membno, kako se danes imenuje naš Simon iz Cirene. Pomembno je samo to, da nam je postal spremeljalec na poti v nekem brezupnem položaju; da nam pomaga, da zmoremo pot in dosežemo cilj; da ne zbeži in nas ne pusti ležati na tleh, če smo padli; da z nami deli težo križa.

Kje je naš Simon iz Cirene? Morda je kar malo skrivnostno, kako je prišlo do tega, da sva se srečala. Ta človek se je pojavil nekega dne, nepričakovano, nenadoma. Kar naenkrat je bil tukaj in potem si nismo znali razložiti, kako.

Morda je tudi narobe: Vsak Simon iz Cirene nima sreče, da bi našel koga, ki bi mu lahko pomagal. Morda je tudi tukaj vzrok, zakaj se v življenju mnogih ljudi ne pojavi neki Simon, ki bi vedno ostal z njimi in bi vso pot šel z njimi.

Ali ne bi bilo morda primerno, da bi se kdaj opravičili pri našem Simonu, ker smo v svoji nemoči pogosto tako sebični? Ali smo se mu že kdaj zahvalili? Hvala Simon, ker si prišel tako nepričakovano in nam pomagaš nositi križ. Hvala, ker mi pomagaš, da vstanem, če padem pod težo križa. Hvala, ker molčiš. Sicer vsak misli, da mora deliti nauke, če mi hoče pomagati. Ti pa mi pomagaš, ne da bi govoril. Hvala, ker si vedno vzameš čas, da greš z menoj na mojem križevem potu. Hvala, ker nosiš moj križ, kot da bi bil tvoji!

Ponavljajoči se padci

Jezus je večkrat padel; padal je, ko je križ nesel sam, in padal je tudi potem, ko mu je že pomagal Simon iz Cirene.

Zdi se, da so padci, ki se vsak dan ponavljajo, bistveni del našega križevega pota. Ali moramo padati? Ali moramo vedno znova padati? Ti večni padci nam že gredo na živce. Zakaj se jih ne moremo znebiti? Zakaj nam ne uspe, da bi hodili brez padcev! Notranje smo užajali, prizadeti... Iz dneva in dan postaja-

Ivan Podobnik

mo bolj nepotrpežljivi s seboj... Ne moremo si odpustiti, da vedno znova odpovemo!

Jezus je na križevem potu pogosto padel in kljub temu je prišel na cilj. Kljub vsemu je na križevem potu ostal do konca. Mi padamo vedno znova in mislimo na to, da bi odnehali. Jezus pa nam kaže, da naj do konca vztrajamo na svojem križevem potu.

Križ

Križ v mojem življenju je nekaj, s čimer se ne morem ponašati, kajti križ v prvotnem smislu ne pomeni odlikovanja ali medalje za posebne zasluge. Križ pomeni muko in sramoto... Križ mi ne prinaša slave; mnogi bodo zmajevali z glavo, ko bodo videli, kako se opotekam pod težo križa. Sam je kriv, bodo posmehljivo govorili, vsak je pač svoje sreče kovač!

Križ je vse, kar nam je naloženo, ker drugi nočejo imeti s tem nobenega opravka; česar drugi ne marajo, za kar se ne menijo, kar jim je v napoto in zato vržejo na moja ramena. Križ pa je tudi vse, kar odkrijem v sebi, a tega ne priznam, kar mi je teško in se branim.

Križ je treba nositi!

Zvesti do konca

Hvala Bogu, so ljudje, ki so z nami in nam križevega pota ne otežujejo, ampak nam ga lajšajo. So ljudje, ki nam ploskajo, ker smo bili tako pogumni, da smo si v podjetju upali pokazati, da smo verni katolici; ki nas občudujejo, ker kot redovniki živimo v strogi klavzuri; ki nas imajo za vzor, ker so naši otroci verni in tako lepo vzgojeni; ki so navdušeni nad nami, ker s svojim duhovniškim življenjem pridigamo o svobodi božjega prijateljstva... Hvala Bogu, taki ljudje ne manjkajo na našem križevem potu. Odkrivamo lahko različne vrste ljudi, ki so z nami. Mnogo jih je, in vendar malo!

Veliko jih je, ki jih očara naš nastop, naša osebnost; ki govorijo o nas, o našem delu in uspehih; ki ponosno poudarjajo, da nas poznajo, dokler spadamo k junakom... Toda malo jih je, ki nas imajo radi

takšne, kot smo; ki nas sprejemajo kljub našim napakam in neuspehom; ki nas spoštujejo, četudi nismo več na položaju; ki so ponosni na nas, četudi nismo več v središču pozornosti...

V Jezusovem življenju je bilo malo takih, ki so mu bili zvesti do konca. Samo nekaj jih je stalo pod križem. Tudi v našem življenju ni veliko takih, ki nam bodo ostali zvesti do konca; toda veseli smo, da jih je vsaj nekaj... Na teh nekaj ljudi smo lahko ponosni, kajti spremlja nas prijetna zavest, da na našem križevem potu nismo sami! Teh nekaj ljudi je znamenje, ki nam ga da-

je On, da lahko spoznamo, da nas Bog ne zapusti. In ker Bog navadno ne posega naravnost v naše življenje, nam pošilja ljudi, ki nas imajo radi in nam ostanejo zvesti do konca.

Prikazal sem samo nekaj postaj na križevem potu z ljudmi, ki spadajo zraven, in s prizori, ki se pokažejo na križevem potu. Mislim, da je zelo koristno, če se ob njih ustavimo in jih premišljujemo.

Na križevem potu so podobe, ki nas morda vodijo k smrti, k uničenju. So pa tudi podobe, ki nas po križu, po tem, da ga pogumno nosimo, vodijo k vstajenju.

Moja velika noč

(nadaljevanje s 7. strani)

toliko časa razbijala po zaboju, dokler ga nisva polomila. Potem pa sva odšla domov povedat, kako sva strašila Boga. Ata je samo debelo gledal, češ le kaj nama pade v glavo.

Ko sem se pozneje vrnil k cerkvi — moral sem namreč pospraviti svojo in bratovo „polomijo“ —, je stal tam že visok kup zabojev. Fantje so čakali na znamenje, in ko je mežnar rekel „Zdaj!“, so začeli na vso moč razbijati in strašiti Boga. To je bil res pravi veliki petek!

V soboto sem komaj čakal, da bom smel nesti jerbas k žegnu. Žegen je bil na Kalvariji. Tam so stali včasih trije križi, ki pa so jih nekaj let po vojni neko noč razbili in uničili, a kraj se še vedno imenuje Kalvarija.

Ves nestrpen sem čakal, da je bil jerbas poln. Velika potica je zapeljivo dišala, zraven je bila šunka pa pirhi, ki smo jih skrbno in z velikim veseljem pobarvali. Če smo imeli poleg tega še kakšno sličico, je bilo več kot lepo. Jerbas pa je moral biti pravšen: velik, spleten iz široke barvne slame. V cerkarju ne bi nesel, v plastični vrečki pa še celo ne, a jih takrat tako še ni bilo. Povrhu jerbasa je mama končno pogrnila prt, na katerem je bilo uvezeno jagnje, in že smo zdirjali, kolikor so nas noge nesle, samo da ne bi zamudili. Nestrpno smo čakali gospoda, potem pa po obredu slovesno, počasi odšli domov.

Popoldan pa v cerkev k božjemu grobu. Nisem in nisem se mogel nagledati vojakov ob grobu. Tišina. Goreče sveče so imele res svojo moč. Še na misel ni nikomur prišlo, da bi bil glasno spregovoril. Skrivnost božjega groba je terjala mir in tišino.

V nedeljo zjutraj pa k vstajenju! Procesija in petje in slovesno potrkavanje, da se je srce kar topilo. Vse na meni se je moralo svetiti, in če je bilo le mogoče, je moralo biti zraven kaj novega, tako da je bila velika noč res praznik.

Doma potem seveda slovesen zajtrk, s pirhi. Popoldan pa tekmovanje: šli smo se „pirhe valit“. Spuščali smo jih po koritu in jih „bližali“.

Res, nepozabna velika noč!

A zakaj to pišem, saj je danes vse tako zelo drugače!

Kako bodo doživeli veliko noč otroci naših zdomcev? Kaj in koliko bodo imeli od tega, kar je bilo nekoč tako lepo? Verjetno bo ostalo v njihovem spominu samo dejstvo, da so imeli počitnice. Za mnoge bodo te počitnice doma spremenjene še v šolo, saj bodo ob velikonočnem obisku v domovini hodili tam tistih nekaj dni k pouku, da si obnovijo ali utrdijo znanje materinščine. Bog varuj pa, da bi bili pri velikonočnih obredih! Potem pač ne bi bili več napredni in zavedni Slovenci. A bojim se, da se bodo v tisti šoli — žal

— naučili predvsem raznih „okrasnih pridevkov“, saj je to danes doma pri doraščajočih najmodernejša oblika „materne“ jezika. Res, občudovanja vredna je ta zavzetost za šolo! Velikonočno praznovanje pa to res ni... Za koliko lepega, velikega in dobrega bodo ti otroci prikrajšani! Ampak kdo sploh še pomisli na to!

Tudi starši bodo odšli domov, da to in ono postorijo in da v domačem kroju pojedjo velikonočno potico in gnjat...

Že pisatelj Pregelj je napisal, da je sit teh potic in gnjati, če naj pomenijo glavno vsebino velike noči.

Pa bi bilo lahko čisto drugače.

Tudi danes lahko doživimo vso lepoto velikonočnih praznikov, če se zavedamo, da je velika noč praznik vere. Praznik, ker je Kristus premagal trpljenje in smrt in zmagoslavno vstal in nas odrešil vsega hudega in greha.

Seveda pa se moram zavedati, da mi je odrešenje potrebno, zato ker v mojem življenju pač ni vse dobro, ampak je tudi mnogo krivic, ki mi jih samo Bog lahko odpusti in me odreši.

Nimamo časa za tako premišljevanje... Pa časa je dovolj, saj že naši cariniki poskrbe, da lahko nekaj ur v miru premišljujemo o skrivnosti velikega četrtka, velikega petka ali velike sobote... Seveda če nas v tem času ne zaposluje preveč le skrb, koliko carine bomo plačali, „če nas dobijo“... A res bi bilo potrebno, ko bi enkrat temeljito premislili, zakaj pravzaprav hodimo veliko noč praznovat domov, in še bolj, zakaj ali čemu jo sploh praznujemo in se je veselimo.

Čas, ki ga bomo uporabili za tako premišljevanje, bo odlična naložba. Potem bomo lahko na velikonočno nedeljo pri vstajenju. In pri maši. Lahko se bomo sprostili in se prepustili, da nam bo dušo prevzela vesela velikonočna pesem in nas pripravila na srečanje z vstalim Zveličarjem.

Velika noč je srečanje s Kristusom!

S Kristusom, ki trpi in odrešuje ter posvečuje.

Se še znamo poglobiti v to skrivnost?

Srečati se s Kristusom pomeni pogledati v svojo dušo, jo rešiti otopelosti in zagledanosti v ta svet, v svet trenutnih vrednot, dati svojemu življenju spet moči, da postanem (spet) kristjan, človek vere, upanja in ljubezni. In

med vrsticami

(nadaljevanje s 13. strani)

Ob ugotovitvi, da se staramo in zato tudi počasi izumiramo, lahko človek zavzame različna stališča, je zapisal (prof. dr. Janez Janžekovič pred 25 leti (v *Novi poti*). „Mogoče je zakričati, kakor vedno zakričimo, kadar zagledamo smrtno nevarnost, mogoče se je dejstvu upreti, mogoče je iskati rešitve, mogoče se je bojevati...“

Leta 1950 je bilo v Sloveniji 24,4 rojstev na 1000 prebivavcev. Število je vztrajno padalo do 17,7 (rojstev na 1000 prebivavcev) leta 1959.

O razlogih, ki botrujejo takšnemu upadanju rojstev, bi strokovnjaki lahko napisali debele knjige: od nedvoumne sebičnosti pa vse do zresnične nezmožnosti zaradi zdravstvenih, premoženjskih (zlasti stanovanjskih) razlogov. Nekatere

razloge bo lahko omilila ali celo odpravila družba s primerno demografsko politiko, z drugimi pa se bomo morali spopasti sami.

Vsekakor pa bo treba na neki način spremeniti naše pojmovanje življenja. Da ga premalo spoštujemo, govorita podatka, kako se je leta 1980 na 100 splavov rodilo le 107 živih otrok in da je v vsej Jugoslaviji vsako leto nad pol milijona registriranih splavov. Splav pomeni umor človeškega bitja, ki se ne more braniti.

„Vsi se ne strinjajo s strogim naukom Cerkve,“ je zapisal Janžekovič, „čeprav je le ta povsem v skladu z dostojanstvom človeške osebnosti... Narod brez otrok ne more obstati. Vsekakor je treba storiti vsaj dvoje. Ljudstvo je treba poučiti o položaju in rodnost je treba začeti spodbujati z učinkovitejšimi gospodarskimi ukrepi kakor doslej.“

DRUŽINA, Ljubljana, 3. feb. 85/3.

FRANKFURTER ALLGEMEINE ZEITUNG: NOV NAČIN POLITIKE DO CERKVE V JUGOSLAVIJI

Za svoj dolgoročni cilj, katoliško Cerkev uničiti, uporablja komunistična oblast v Jugoslaviji mnogo sredstev. Najvažnejše je slej ko prej uvrščanje njenih članov v družbeno drugorazrednost. Vernikom so mar-

ttega pač ne morem doseči, če se ne srečam s Kristusom, če ne grem k maši.

Velikonočni žegen je simbol našega vstajenja in poveličanosti v Kristusu, ne samo slovesen zajtrk. To je srečanje z večnostjo!

Poskusi spet praznovati veliko noč kot kristjan! Poln vere in upanja, da je Bog tudi tebe odrešil.

Dopusti, da ti duša zapoje in se razveseli ob čudovitih velikonočnih obredih in pesmih!

Potem se bo res splačalo, da prevališ tiste stotine kilometrov in da doma praznuješ veliko noč.

Drugače je vse skupaj prazno in tvoja pot je en sam velik napor brez smisla in brez pravega zadoščenja.

Zdomski župnik V. J.

sikatere poklicne poti — npr. častniki, višji državni uradniki, diplomati, politiki — povsem zaprte. Pri drugih jim je dostop tako otežkočen, da prispejo na višja mesta le posamezniki, v glavnem izredno sposobni strokovnjaki. Direktor gospodarskega podjetja, ravnatelj bolnišnice, vseučiliški profesor v duhovni vedi — to bo praktični katoličan postal le redko. Posebno je partiji na tem, da ne postanejo praktični katoličani učitelji.

Nasproti duhovnikom se je držala država od časa odkritega preganjanja, ki se je končalo v šestdesetih letih, načela: kolikor mogoče zožiti področje njenega delovanja; na tem ozkem področju jo potem nadzorovati, sicer pa jo pustiti v miru. To je pomenilo, da so župnike, ki so se za mladino brigali posebej zavzeto, skrbeli za dobrodelno pomoč ali se v svojih pridigah neprijetno izražali o razmerah v državi, opominjali; če so ostali opomini brez uspeha, so jim oblasti nagajale ali jim je sodstvo pripravilo sodni

postopek. Očitek kaznivega dejanja je vedno možen.

Javno preganjanje in oviranje duhovnikov pa ima za državo tudi slabe posledice: prizadete duhovnike vernikom še bolj priljubi, nje same pa spodbudi proti režimu; poleg tega ustvarja preganjanje na Zahodu slabo sliko o režimu.

Že nekaj let poskuša zato država Cerkev tlačiti na drug način, ne da bi prejšnje načine opustila. Župnike in kaplane, katerih delovanje se ji zdi posebno pomembno, skuša spraviti v nedejavnost s pomočjo osebnih odnosov. To se dogaja po temle vzorcu: Uradnik krajevnega državnega cerkvenega urada naveže stik z nekim duhovnikom. Večkrat se dobita in govorita o uradnih stvareh, kmalu pa tudi o drugih. Če je nastalo med njima zaupno ozračje, pove lepega dne uradnik duhovniku, npr. na skupnem izletu, da je tudi on veren, da pa mora to kajpada skrivati; zato da hodi k maši na potovanjih; v nekaterih primerih prinese celo uradnik svojega otroka v mraku h krstu ali pa se dà na skrivnem naknadno cerkveno poročiti.

Partijec zagotovi duhovniku, da ga bo skušal pred državnimi napadi braniti, da pa se mora sam kajpada paziti. Duhovniku dà nasvete, da npr. ni sedaj pravi trenutek za uvedbo razgibanega verouka za otroke; da bi oblasti odgovorile posebno živčno; boljše je torej še eno ali dve leti s tem počakati. Tako doseže oblast dvoje: omrtví delo posebno delavnih dušnih pastirjev in duhovnike lahko natančno nadzira.

Vsekakor je pogoj za to novo pot, da župnik ali kaplan sodeluje. Kako more priti do sodelovanja?

Nekateri duhovniki na deželi se čutijo osamljene. Vedno imajo opravka z deželani ali z drugimi preprostimi ljudmi brez posebne izobrazbe. Funkcionarji pa, ki se duhovniku približajo, so navadno končali visoko šolo: človek lahko z njimi o marsičem govori. V njih ima župnik primerne sogovornike; poleg tega ima vtis, da ga ti spoštujejo.

Prej so bistrí vaški župniki veliko brali; v času pa, ko je postalo ljudem govorenje vse, je tisk izgubil na privlačnosti.

Tudi tvarne življenjske razmere naredijo marsikakšnega duhovnika sprejemljivega za novo taktiko državnega vodstva. Mlajši župniki in kaplani imajo avte in potujejo v tujino. Nekdo od njih je npr. povzročil nesrečo, drugi se je pregrešil proti carinskim predpisom — uradnik okrajne uprave mu obljubi, da bo to neprijetnost izgledil.

Gotovo je večina tudi mlajših duhovnikov doslej nenačeta. A nova past povzroča Cerkvi skrbi. Brez dvoma imajo skromno boljše tvarne življenjske razmere enega dela du-

hovnikov tudi neugodne posledice. Župniki, ki niso ubožnejši kot inženir ali zdravnik (v Jugoslaviji), živijo nekoliko bolj sami zase in nekoliko manj za dušno pastirstvo. Po drugi plati so pa revni župniki, ki občutiljo skromno blaginjo marsikaterega duhovnika kot nekaj, kar jih vabi.

„Z našimi duhovniki je bilo najboljše takrat, ko so bili preganjani in so trpeli pomanjkanje,“ je rekel katoliški laik, ki svojo Cerkev dobro pozna.

FRANKFURTER ALLGEMEINE ZEITUNG, Frankfurt, 28. feb. 85/12.

SÜDDEUTSCHE ZEITUNG: ZNAMENJA RAZPADANJA JUGOSLAVIJE

Od Titove smrti v maju 1980 trdi-
jo visoki jugoslovanski funkcionarji,
da iščejo vzroke za krizo, ki pretre-
sa državo v temeljih. Ko je CK KPJ
hotel pred kratkim to razpravljanje
in mnoga stališča partijske baze na
kratko povzeti, je moral sejo podaljšati.
Povzetek je razočaral celo
dvomljivce. Seja je bila tek na dolgo
progo z običajno politično gos-
tobesednostjo.

Zdi se, da so vodilni partijci pred
sejo poskrbeli za to, da ni sporno
razpravljanje ponovno, kot v juniju
1984, pljusnilo v CK. Uradno spet
iščejo enotnost, komunistično pra-
čednost, s katero je možno marsi-
kaj zakriti. Mnogo partijcev je lani
terjalo izredni partijski kongres. Ta
bi gotovo postal razkritje jugoslo-
vanskega socializma. Tako so ter-
min za prihodnji redni kongres do-
ločili neobičajno zgodaj, v poletju
1986. S tem so vzeli veter iz jader
zagovornikom predhodnega izredne-
ga kongresa.

Vendar je enotnost očitno za dolgo
časa zaigrana. Partijska in poli-
tična birokracija, ki sploh ne misli
na to, da bi vsaj del svoje oblasti
oddala, stoji nasproti ljudstvu, ki je
razočarano in skuša krizo prebroditi
na lastno roko. Vodstvena plast
funkcionarjev je v sebi razbita. ZKJ
je dejansko razpadla v devet partij:
v partije šestih republik in dveh av-
tonomnih pokrajin ter v partijo na
zvezni ravni. V posameznih pokrajina-
h so se pojavile nove birokracije,

ki se gospodarsko, družbeno in kul-
turno med seboj oddaljujejo.

Ta pojav so po pravici imenovali
„birokratični nacionalizem“. Že
zdavnaj je postala Jugoslavija iz
zvezne države ohlapna zveza repu-
blik, katere vezi enotenja so skrita
grožnja Moskve, obilno tekoči za-
hodni denar in lastna vojska. Vsaj
gospodarsko bi bilo izboljšanje še
možno. Zvezni parlament je npr. že
zdavnaj ustvaril dobre pogoje za
pospeševanje zasebnega gospodar-
darstva, s tem pa za pospeševanje
gospodarske zmogljivosti vse države.
A krajevni funkcionarji, navajeni
na dolgoletno osebno izvajanje
oblasti, znajo zakone s številnimi
birokratičnimi predpisi obiti. Močno
krajevno zasebno gospodarstvo bi
se razvilo v oblastni dejavnik, ki bi
ga bil komaj kakšen partijski funk-
cionar sposoben ob sebi trpeti.

Zboljšanje bi bilo možno tudi, ko
ne bi gledali velike razumske sile v
državi kot tekmece partijske obla-
sti, ampak bi jo vključili v razvoj so-
cialističnega gospodarstva. A parti-
ja razumnike, kolikor se ji ne uklanja-
njajo, zapostavlja, pogosto tudi pre-
ganja. Tako je širokosrčnost kot
osnovni pogoj za sleherno družbe-
no in gospodarsko napredovanje
pogosto zatrto v kali.

Resnični boj za oblast se danes
ne odvija med ljudstvom in oblast-
niki, marveč med vladajočo smeta-
no samo, med narodnimi birokraci-
jami na oblasti. Slovenci, ki so naj-

manjši narod v zvezi in so zaradi tega posebej zaskrbljeni za svojo narodno istovetnost, se upirajo slehernemu poskusu, da bi beograjski „centrali“ prepustili kaj več pooblastil. Srbi, ki so številčno najmočnejši, se čutijo od vseh ostalih republik preganjane; mislijo namreč, da več centralizma pomeni več srbskega centralizma.

Nesreča Jugoslavije je v tem, da ni socializem ustvaril nobene vezi enotenja. Nasprotno: njegovi funkcionarji so izrabili staro navezanost na pokrajine in stari nacionalizem, da so v razdeljeni Jugoslaviji ustvarili zase novo bazo oblasti.

SÜDDEUTSCHE ZEITUNG, München, 7. mar. 84/4.

**Knjige, ki jim pravimo
Sveto pismo,
bi morali imenovati pravzaprav
Božje pismo, kajti**

Bog nam je res pisal

Ja, Bog nam je pisal. To niso le lepe besede, to ni pobožno pretiravanje marveč resnica. Morda se je nismo še nikdar zares zavedeli.

NA KAKŠEN NAČIN NAM JE PISAL?

Gotovo nam ni Bog pisal tako, da bi vzел v roke zvitek papirusa in pisalo in bi nam sporočil nekaj stvari, temveč tako, da je za pisanje uporabil ljudi. Pa spet ne tako, da bi iz njih naredil nekakšne robote, ki bi jim narekoval svoje besede. Te ljudi je navdihnili, da so se spravili k pisanju in zapisali le tisto in le tako, kakor je on hotel. Pri pisanju so ohranili svojo svobodo, svoj slog, svoje duševne poteze.

Apostol Pavel je zapisal: „Vse sveto pismo je navdihnjeno od Boga“ (2 Tim 3, 15). Prav zaradi tega navdihnjenja je Sveto pismo nad vsemi drugimi knjigami, pa naj so jih spisali še takšni

veleumi. Vse to so napisali le ljudje. Sveto pismo pa so napisali resda človeški pisatelji, a pri tem jih je navdihoval Sveti Duh.

VSE SVETO PISMO

To Božje pismo ne obsega le enega ali dveh listov papirja, ampak precej več, saj nam ga je Bog pisal skozi stoletja. V stari in v novi zavezi. Kaj ta dva izraza pomenita?

Beseda „zaveza“ pomeni pogodbo, dogovor. Takšno pogodbo je naredil Bog z ljudmi. Pogodba je bila v temle: če se bodo ljudje držali Boga in njegovih zapovedi, jih bo tudi on posebej varoval in blagoslavljal. Če pa ne, pa ne. Takšno zavezo je naredil Bog v času pred Kristusom s svojim izvoljenim ljudstvom, z Izraelci, posebno po Mojzesu v Sinajski puščavi; v Kristusovem času pa po njem, svojem Sinu, z vsem človeštvom. Prvo imenujemo staro zavezo, drugo pa novo. Ta dva izraza rabimo potem tudi za ves čas božjega poseganja v zgodovino ljudi: staro za čas pred Kristusom, novo za čas od njegovega prihoda na svet naprej. Pa tudi knjige Svetega pisma, ki poročajo o tem božjem poseganju, imenujemo s tema dvema vzdevkoma... Vseh svetopisemskih knjig je 73: 46 staro-zaveznih, 27 novozaveznih.

KAJ NAM JE BOG SPOROČIL?

Z drugo besedo: kaj je vsebina Svetega pisma?

Če naj odgovorimo na to vprašanje z eno samo besedo, lahko rečemo: Kristus. Ja, Jezus iz Nazareta, edini in resnični božji Sin je končno zadnja vsebina vseh knjig Svetega pisma.

Starozavezne knjige ga napovedujejo. Na razne načine: z besedami, podobami in dogajanjem v izraelskem narodu. Novozavezne knjige pa poročajo o njem in njegovem odrešeniškem delu, ki se nadaljuje po Cerkvi. V prvih gledamo Kristusa, kot če bi gledali barvno cerkveno okno podnevi zunaj cerkve, v drugih, kot če bi ga gledali od znotraj cerkve. Ta poseg Boga v človeško zgodovino, to, da je postal božji Sin človek, je namreč tako nekaj nenavadnega in enkratnega, da je bil Bog skoraj dolžan poskrbeti, da bo tu-

**imejmo iz vsega srca radi vse, kar je slovenskega:
rojake, domovino, jezik, običaje, zgodovino ...!**

**Prav tako ljubimo iz dna duše, vse, kar je krščanskega:
Kristusa, evangelij, Cerkev, papeža, škofe, duhovnike ...!**

**Z vso odločnostjo pa odklanjamo vse totalitarizme:
fašizem, nacizem, komunizem ...!**

di zapisano; posebno še, če pomislimo, da zahteva od slehernika brezpogojno vero v to skrivnost.

ALI GRE ZA ZGODOVINSKO KNJIGO?

V Svetem pismu beremo marsikaj neobičajnega, čudežnega, tako da ni začudljivo, če so se že ves čas od nastanka prvih knjig bralci spraševali, ali hoče Sveto pismo poročati o resničnih, zgodovinskih dogodkih, ali pa pripoveduje bajke in pripovedke.

Vprašanje je treba najprej omejiti le na zgodovinske knjige Svetega pisma; poleg njih so namreč poučne (ki lahko svoj namen dosega tudi z izmišljenimi podobami) in preroške (ki sicer napovedujejo resnične dogodke, a v posebni preroški govorici, katere izrazov navadno ne gre jemati dobesedno).

Zgodovinske knjige Svetega pisma hočejo zares pisati zgodovino in so torej v polnem pomenu besede zgodovinske. Ker jim pa služi zgodovina le

za orodje sporočanja višjih, božjih skrivnosti, ne uporabljajo pri pisanju zgodovinskih znanstvenih metod. Treba pa je pri slehernem dogodku, ki ga sporočajo, ugotoviti, kakšen je bil pisatelj namen: pisati zgodovino ali sporočati v obliki podob višjo resnico.

KDO DOLOČA, KAKŠNO JE SPOROČILO

To vprašanje ni brez pomena, saj se razne krščanske Cerkve prav glede tega razhajajo, včasih še zelo močno. Edina od Kristusa pooblaščenata zakonitara razlagavka Svetega pisma je Kristusova Cerkev, to je, skupnost kristjanov pod vodstvom škofov, ki izhaja od apostolov. Takšna je le katoliška Cerkev. Papež in škofje nad svetim besedilom tenkovestno čujejo in oskrbujejo izdaje Svetega pisma z razlagami in opombami, ki bravcem omogočajo razumevanje prave vsebine le-tega.

br

Slovenska razmišljanja:

Slovenska pomlad — ali le kratkotrajna odjuga?

Slovenci smo bili kot majhen narod na meji treh svetov vso svojo zgodovino izpostavljeni in nemalokrat tudi življenjsko ogroženi. Nemški pritisk nas je ogrožal skoraj od naselitve pa vse do prve svetovne vojne. Na Koroškem ta pritisk še ni bil prekinjen. Položaj slovenskega naroda v stari Jugoslaviji ni bil zadovoljivo rešen, prav tako ne v povojni. Zadnjih deset let pa se je občutek ogroženosti med Slovenci v domovini tako povečal, da je narodna ogroženost postal vse pogostejši predmet javnih razmišljanj. Tokrat se Slovenci čutimo ogrožene s strani Balkana.

IZBRUH KRITIČNEGA MIŠLJENJA

Občutek narodne ogroženosti bi

gotovo ne prišel do tako jasnega izraza, če bi k temu ne pripomoglo kritično miselno ozračje, ki se v republiki Sloveniji krepi že nekaj let. K temu je brez dvoma pripomoglo tiskanje knjig, ki so slovensko javnost prvič po vojni seznanile s kočljivimi vprašanji slovenske polpretekle zgodovine kot tudi s sedanjim položajem. Sledili so pogumni nastopi pisateljev, mislecev, kulturnikov, vrstijo se kritične analize o položaju slovenskega naroda in kulture v povojni Jugoslaviji. Vedno več ljudi si upa kritično razmišljati o zatiranju svobodne in kritične misli, ki je bilo najhujše v povojnih letih, a je z majhnimi presledki trajalo vse do leta 1965 in se spet okrepilo po letu 1971.

vzemite si 5 minut za premislek narodne modrosti!

Bog ne spi.

Zdi se, da so v zadnjih letih Slovence posebej vznemirile tri stvari in odločilno vplivale na vedno tesnejše povezovanje kritičnih glasov. Zahteva po javnem razčiščevanju ozadja „dachauskih procesov“ in s tem v zvezi zaporniških taborišč na Golem otoku, poskus „skupnih programskih jeder“ in uvedba depozita, ki je nas Slovence, razdeljene med štiri države, še posebej prizadel in skoraj onemogočil komaj začeto tesnejše kulturno sodelovanje s slovenskim zamejstvom. S tem so bile poteptane vse lepe besede o skrbi za zamejske Slovence.

Da so bila „programska jedra“ in depozit poskus centralistov, da bi prišli na oblast, večina Slovencev več ne dvomi. Da pa je istočasno in prav zaradi tega lahko prišlo do javnega in skoraj vsesplošnega odpora, dokazuje le, da centralist zaenkrat niso bili dovolj močni. Prav ta poskus centralistov pa je Slovencem do kraja odprl oči. Splahnele so še zadnje utvare o bratstvu, ki so si ga za parolo izbrale prav tiste sile, ki so ga v temelju same spodkopale.

BITKA ZA „NOVO REVILJO“

Od leta 1980 do 1982 je potekal boj za in proti zasnovi „Nove revije“, ki jo je izdelala pretežna večina slovenskih izobražencev, mislecev in literarnih ustvarjalcev. Na tem mestu velja spomniti na revije „Beseda“, „Revija 57“ in „Perspekti-

burna pol leta trajajoča polemika in ostri napadi na avtorico besedila. Slovensko javnost je posebej vznemirilo dejstvo, da so napadali in po svoje razlagali besedilo, ki še ni bilo objavljeno in slovenski javnosti doslej še ni znano.

PRIHODNOST SLOVENSKEGA NARODA IN NJEGOVE KULTURE

Sredi januarja tega leta je društvo slovenskih pisateljev pripravilo dvodnevno javno zborovanje na predmet „Slovenski narod in kultura“. To zborovanje, ki je bilo istočasno prva javna tribuna na to temo v Sloveniji, je znova pokazalo, da je nekaj takega mogoče le v kritičnem ozračju novih iskanj, ki se krepi že nekaj let. Zdi se, da je to zborovanje prelomnica v povojni zgodovini Slovenije, saj je bilo prvi spontani in neovirani poskus demokratičnega in parlamentarnega pogovora o številnih zgodnjih vprašanjih, ki zadevajo sedanjost in prihodnost Slovencev.

Slovenci prvič v povojni Jugoslaviji javno in z vso odgovornostjo postavljamo vprašanje o svoji prihodnosti brez utvar in brez hromečega strahu. Eden vodilnih slovenskih komunistov France Klopčič je s svojo knjigo „O preteklosti drugače“, ki je izšla preteklo leto pri Cankarjevi založbi, moralno podprl vse tiste, ki vidijo nevarnost novega centralizma velikosrbskega kova, ki ima globoke korenine v predvojni Jugoslaviji.

Bojan Štih in še nekateri javno govorijo o negativnem vplivu marksistično-leninističnega nauka o pomenu naroda na nas Slovence.

ZLI DUH STALINIZMA

Razmišljanje o pogubnem vplivu stalinizma na Slovence je zadnja leta v Sloveniji zelo živo. O tem je bilo zadnje čase objavljenih veliko člankov in kritičnih analiz. Videti je, da se ob tem vprašanju globlje razhajajo slovenski komunisti sami.

Leto 1938 je bilo v tem pogledu usodno, saj je takrat Tito obračunal s komunistično levico, ki je bila prepričana v demokratični sociali-

zem pri nas. S tem se je tudi slovenska partija oklenila Stalinovih metod obračunavanja z drugače mislečimi komunisti, kaj šele z nekomiunisti in v jedru zatrla vsako demokratičnost. Kot taka je slovenska partija stopila v drugo svetovno vojno in z „dolomitsko izjavo“ leta 1942 prevzela izključno oblast nad Osvobodilno fronto in vse drugače misleče proglasila za sovražnike naroda in jih tako namerno porinila v naročje okupatorja. Kar se je dogajalo po letu 1945, je bilo le posledica te usmeritve.

Leto 1948 je sicer pripeljalo do Titovega spora s Stalinom, a Tito se je še naprej posluževal Stalinovih metod, posebej še nad kominformovci. Goli otok je nema priča nečloveških mučenj, ustrahovanj, poniževanj. (Cvetko Zagorski: *Moje leto osemindesetdeseto*). Mladi rod, ki je šele zadnja leta (po Titovi smrti) zvedel za te stvari, osupel sprašuje, kako je bilo to mogoče.

Dimitrij Rupel dokazuje, da nas zli duh stalinizma še vedno spremlja, saj še vedno delujejo sile, ki skušajo preprečiti svobodo mišljenja in izražanja in s tem zapirajo pot v resnično demokratizacijo.

MATIČNA SLOVENIJA IN SLOVENSKI ZAMEJCI

Že nekaj let trajajoče ožje sodelovanje med Slovenijo in zamejskimi Slovenci na področju kulture je novost v povojni Sloveniji. Saj je imela slovenska politika ves povojni čas do zamejskih Slovencev zelo dvoiličen odnos. Predvsem ji je šlo za uveljavitev komunističnih ciljev, katerim je velikokrat žrtvovala resnično narodno korist zamejskih Slovencev. Tako je slovenska partija nemalokrat razdvajala zamejce in jih naravnost porivala v potujočeva-

ve“, ki so zaporedoma izhajale med sredino petdesetih in sredino šestdesetih let in bile tudi ena za drugo ukinjene zaradi kritičnega mišljenja, ki so ga širile.

Okrog „Nove revije“, ki izhaja iz izročila zgoraj navedenih revij, so se zbrali številni bivši sodelavci teh revij kot tudi veliko število mlajših sodelavcev. Tako „Nova revija“ že nekaj let združuje skoraj vsa vidnejša imena in predvsem kritične duhove v Sloveniji. Zato je tudi nekakšno duhovno-kulturno zbirališče „opozicije“.

Nič čudnega, če je že nekajkrat prišlo do žolčnih napadov na „Novo revijo“ in do tihih groženj. „Nova revija“ je te poskuse osvetlila kot znane stalinistične metode nasproti drugače mislečim.

POSKUS OMEJEVANJA SVOBODE MISLI

Preteklo poletje se je zataknilo pri tiskanju Kocbekovega zbornika, v katerem naj bi bili objavljeni prispevki desetih avtorjev, ki govorijo o Kocbeku in njegovi vlogi v polpretekli slovenski zgodovini in o njegovem prispevku k slovenski kulturi. Tiskanje zbornika je preprečila skrita „cenzura“ zaradi prispevka filozofinje Spomenke Hribar pod naslovom „Krivda in greh“, ki govori o usodi dvanajst tisoč slovenskih domobrancev, ki jih je slovensko politično vodstvo dalo sramotno pobiti že po koncu vojne brez slehernega sojenja in ugotavljanja osebne krivde.

Josip Vidmar je v ljubljanskem „Delu“ začel z žolčnimi napadi na to še neobjavljeno besedilo Spomenke Hribar, s tem se je začela

nje. O tem je na javni tribuni v Cankarjevem domu spregovoril tržaški pisatelj Boris Pahor, prepričan socialist.

KAKO DALEČ SEGA SLOVENSKA „DEMOKRATIČNOST“?

V zadnjih dveh letih so dogajanja v Sloveniji tesneje povezala med seboj vse kritično in narodno misleče duhove. Žeja po svobodi izražanja in javnega razpravljanja se zdi nezadržna. Dokaz, koliko duhovne moči se je nabralo v letih sorazmernega „molka“. Dokaz, da imamo Slovenci svoje demokratično izročilo, ki ga ni mogoče kar tako zatreti. Tisk in televizija pa sta tem kritičnim glasovom odprta le v majhni meri.

Videti je, da je strah pred širjenjem demokratičnejšega in kritičnejšega mišljenja med širše plasti naroda še zelo močan. S tem pa se tudi jasno pokaže stvarni položaj „opozicije“, če smemo vedno večji krog kritično mislečih tako imenovati. Takšna „opozicija“ ima seveda le zelo omejeno moč in vpliv, saj ni v svojih rokah političnih odločitev, ki bi nujno morale slediti. Vendar pa tega „opozicijskega mišljenja“ ne gre podcenjevati, saj le-to onemogoča samoumevno manipuliranje uradne slovenske politike z narodom, socializmom, samoupravljanjem itd. To kritično mišljenje bi lahko pomenilo, če bi se globlje zasedalo v narodu, začetek demokratičnejšega odločanja.

Za sedanjí položaj je značilno, da je vzela v svoje roke politično vprašanje o prihodnosti slovenskega naroda slovenska kultura. Razkol

med slovensko politiko in kulturo se je s tem začel.

Marsikdo v Sloveniji se boji, da so bile s tem že dosežene zgornje meje slovenskih možnosti. Vprašanje je, kako bo na te težnje odgovorila tista „uradna“ politika, ki ima v svojih rokah odločanje.

Je tudi v slovenski politiki čutiti večjo demokratičnost? Zaenkrat skoraj ni mogoče odgovoriti pritrđilno, saj je v političnih vrhovih Slovenije zadnje čase čutiti nelagodnost in živčnost zaradi vseh teh pojavov. Pokazalo se je, da sta za slovenske politike nedotakljivi dve vprašanji: dokončni odgovor na ozadje „dachauskih procesov“ in vprašanje odgovornosti zanje, saj je jasno, da odgovornost sega v sam vrh slovenske politike. Drugo nedotakljivo vprašanje je slovenski NOB in s tem v zvezi vprašanje o pokolu dvanajst tisoč slovenskih domobrancev v juniju leta 1945.

S temi vprašanji so neločljivo povezane tudi težnje po popravkih polpretekle zgodovine, kakor jo razlaga režim. Te težnje so še posebej podprle tri knjige Vladimirja Dedičerja, bivšega ožjega sodelavca Tita, „Novi prilozí za biografiju Josipa Broza Tita“, ki prinašajo važne dokumente in pričanja o najbolj burnem obdobju slovenske zgodovine. Mit NOB-ja in črno-belega slikanja druge svetovne vojne na slovenskih tleh se je s tem zamajal.

To pa je verjetno za režim najbolj sporno vprašanje, ki so ga sprožili kritični duhovi. Vprašanje, ki ga verjetno še dolgo ne bo mogoče doma nepristransko reševati.

Pač pa je vse bolj čutiti poskuse s strani uradne politike to kritično mišljenje prikazati kot poskus razbitja režima in povezanosti teh ljudi s sovražniki Jugoslavije in socializma. „Sovražnik naš vsakdanji“, kot piše Spomenka Hribar v „Novi reviji“ št. 31/32, je spet dobrodošla iznajdba stalinističnih metod za omejevanje in zatiranje vsakega kritičnega mišljenja.

TRI MOŽNE SMERI RAZVOJA

Smer nadaljnjega razvoja v Sloveniji pa ni odvisna le od političnega

vrha v slovenski politiki, saj je ta vrh sam odvisen od razvoja znotraj Jugoslavije.

Kaže, da tudi Srbi in deloma Hrvati težijo za svobodnejšim in demokratičnejšim ozračjem v kulturi in politiki, kot tudi za večjo narodno samostojnostjo, kar je leta 1971 Tito nasilno zatrl s Karadjordjevom. Odločilno vlogo pri tem igra sklicevanje na ustavo iz leta 1974, ki republikam daje pravni položaj državnosti. Nič čudnega, če si centralisti že nekaj časa prizadevajo dokazati, da je ustava iz leta 1974 vprašljiva in škodljiva.

Bo šel razvoj naprej v smeri demokratizacije in večje samostojnosti posameznih narodov? Potem bo verjetno prej ali slej moralo priti do neke oblike konfederacije, do večje narodne, kulturne, gospodarske in politične samostojnosti posameznih narodov v okviru republik.

Ali pa bo iz strahu, da bi se s tem utegnili zamajati sedanji sistem, prišlo do novega centralizma, ki bo skušal Jugoslavijo spet poenotiti, kar bi imelo usodne posledice ne le za Slovence, ampak za vse narode v Jugoslaviji?

Ali pa bo prišlo do vmesne rešitve, do zmernega centralizma v okviru sedanjega sistema, torej do poskusa utišati kritične glasove in omejiti svobodo mišljenja, kolikor se da?

Vse kaže, da do te zadnje rešitve že prihaja. Če to drži, potem je v bližnji prihodnosti pričakovati močnejše zaostritve tudi v Sloveniji. To pa bi za Slovence pomenilo gotovo vsaj eno desetletje „molka“.

„Slovenska razmišljanja“, ki bodo v nadaljevanjih sledila, bodo poskušala podrobneje razčleniti posamezno zgoraj zastavljena vprašanja o prihodnosti slovenskega naroda v luči knjig, časopisov in stališč, ki so v zadnjih letih na novo odprla to problematiko. S tem naj bi imel tudi slovenski zdomec in izseljenec priložnost seznaniti se z življenjskim utripom matične Slovenije ter z naporí in prizadevanji slovenskega naroda za bolj demokratično mišljenje in odločanje.

I. H.

oglasi

• Dragi rojaki! Za Vašo SELITEV v domovino se Vam toplo priporočamo. — Obrnite se na naslov: Gebr. HORZEN, Möbeltransporte, Herderstraße 36, D-4010 Hilden bei Düsseldorf. (Telefon 02 1 03 / 44 5 62). — Informacije dobite pisмено ali po telefonu v slovenščini ali nemščini.

• PREVAJANJE V MÜNCHNU — Dipl. filolog JOSEPH ARECH Vam uradno uredi prevode iz slovenščine in srbohrvaščine, piše prošnje in nudi pravno pomoč; pouk nemščine in slovenščine. — 8000 München 45, Situlistr. 71b (U-Bahn 6, postaja Freimann), tel. 0 89 / 32 68 13.

• RAČUNALNIKI: Commodore 64 DM 598,—; Sinclair 48K DM 420,—. Velika izbira RADIOAPARATOV in AUTORADIEV. Razni stroji in orodje. Zahtevajte prospekt! — Jode Billigmarkt, Marsstraße 15, D-8000 München 2.

• V Savinjski dolini pri Letušu ob reki Savinji PRODRAM počitniško hišo, primerno tudi za stanovanje, z velikim vrtom in ograjo. Voda in elektrika v hiši. Informacije v Nemčiji tel.: 0 62 45 / 47 79.

• PRODRAM 12 let staro enodružinsko hišo (marles) v Celju. Ponudbe v ZR Nemčiji: tel. 0 81 41 / 27 407.

• V Šentjurju pri Celju (15 km od atomskih toplic v Podčetrtku, 15 km od termalnih toplic v Rogaški Slatini) PRODRAM dvodružinsko hišo, centralna, telefon, garaža, 750 m², asfaltirana cesta. Informacije po telefonu v Zahodni Nemčiji: 089 / 43 0 56 19. (Glej fotografijo!)

• V najlepšem delu Slovenije, na Bledu, PRODRAM resnemu kupcu-povratniku novo, še nedograjeno hišo z 245 m² notranje površine na 1000 m² velikem zemljišču. — Naslov Vam posreduje uprava Naše luči pod pogoji, kot so navedeni v spodnjem črnem pasu na tej strani (štev. 1).

• V Šmarju pri Jelšah 126 je zaradi bolezni in ostarelosti NAPRODAJ stanovanjska hiša, gospodarsko poslopje z vrtom, sadovnjakom in gozdom s površino 40 arov. — Informacije daje: Anton Šramel,

Šmarje 194, YU-63240 Šmarje pri Jelšah, tel. 00 38 / 63 82 11 15.

• V Dornberku ob reki Vipavi PRODRAM hišo v tretji fazi, oddaljeno 15 km od Nove Gorice, v obmejnem pasu. Okrog hiše je 3000 m² zemlje. — Kličite med 17. in 18. uro tel. 00 38 65 / 51 0 82.

• Med Rogaško Slatino in atomskimi toplicami PRODRAM hišo s šestimi sobami, centralno kurjavo in velikim vrtom. Cena po dogovoru. — Informacije: Albin Boštjančič, Mestinje 10, 63241 Podplatt, tel.: YU 063 / 82 42 46.

• V Cestah pri Rogaški Slatini PRODRAM novo, enonadstropno hišo (148 m², elektrika, centralna, vodovod), nedograjen hlev (10 X 12 m), garaži, vrt, sadovnjak (2 ha) in 1 ha gozda. — Informacije: Jakob Polschak, München, tel. 089 / 63 31 06, od 17. do 20. ure.

• PRODRAM hišo z urejenim, dobro vpejanim gostinskim lokalom v Domžalah. — Informacije: tel. 061 / 72 25 50.

• DELO za delavce v Jugoslaviji, ki se bodo vrnil domov do začetka februarja in ki bi radi tam samostojno delali, nudimo delo s programom na strojih in z velikimi serijskimi pogodbami. Delno so na voljo delavnice. — Telefon: Slo² venija 00 38 62 - 70 15 31 ali 0 38 62 - 70 12 70.

preberite!

PREVEDE DOKUMENTOV, ki jih potrebujete za sklenitev zakona, vam radi poskrbijo slovenski duhovniki. Obrnite se vedno na najbližjega!

ZA CERKVENO POROČILO potrebujete krstni list, ki ni star več kot tri mesece: Javite se en mesec pred poroko pri duhovniku, ki vas bo poročil, da lahko uredi oklice in dokumente in se zmeni s krajevnim župnikom za kraj in čas poroke.

NA VSEH URADIH, kjer vas sprašujejo po narodnosti ali državljanstvu, povejte najprej, da ste Slovenci, potem šele, da ste Jugoslovani. Pri izpolnjevanju vseh formularjev napišite pri rojstnem kraju vedno: Slovenija-Jugoslavija.

MALE OGLASE sprejema uredništvo „Naše luči“ do 5. v mesecu pred naslednjo številko. Oglasi smejo obsegati največ 100 besed. Za vsebino oglasov uredništvo ne odgovarja. Cenik malih glasov: Minimalna cena (do 20 besed) je: 200 avstrijskih šilingov, vsaka nadaljnja beseda pa 5 avstrijskih šilingov (ali pa enaka vrednost v drugi valuti). Oglase je treba vnaprej plačati. Uredništvo posreduje le naslov oglaševalca, na druga vprašanja glede malih oglasov ne odgovarja. Kdor hoče zvedeti za naslov oglaševalca, naj pošlje v pismu v denarju ali v mednarodnih poštinih kuponih pristojbino za dvojce pisem za tujino.

pošten smeh je vreden več kot dva joka

(slovenski pregovor)

Avtomobilist vzame v avto čaka-jočega neznanca ob cesti. Potem požene: 140 km . . . , 180 km . . . , 200 km . . . . Neznanec se začne tresti.

Avtomobilistova žena se obrne k neznanecu in pravi: „Nič se ne bojte! Moj mož pozna to pot, da bi jo lahko v spanju vozil. Kajne, Karel? . . . Kaaarel!!?“

o

„Kdo je iznašel kolo za cirkular-ko?“

„Ne vem.“

„Neki Švicar. Kdo je pa iznašel jodlanje?“

„Tudi ne vem.“

„Isti Švicar, ko je vtaknil prste v to kolo.“

o

Znanca hodita ob obali.

„Poglej, mrtvi galeb!“

Drugi pogleda v zrak: „Kje?“

o

Kavboj pride v krčmo na Divjem zahodu in zahteva vedro viskija za svojega konja.

„Kaj vi pa ne boste nič pili?“

„Kaj pa mislite, jaz moram ven- dar jahati.“

o

Škot stopi v lepotilni salon: „Jutri se bom poročil. Manikirajte mi, prosim, prstanec leve roke!“

o

„Kadar mi je dolgčas, zavrtim poljubno telefonsko številko in

vprašam, ali bi lahko govoril s Kar- lom. Seveda ni tam nobenega Kar- la. Čez četr ure zavrtim isto števil- ko in spet vprašam po Karlu. To ponovim desetkrat, dvanajstkrat. Končno pokličem zadnjič in pravim: „Tukaj Karel! Ali me je kdo klical?“

o

„V kakšni obleki si pa šel na pu- stovanje?“

„Kot kopalna kad.“

„To je moralo biti pa zelo zamotano!“

„O, ne: dal sem se do vrha nali- ti.“

o

Po telefonu.

„Ali je tam številka ena — ena — ena — ena — ena?“

„Ne, tukaj je številka stoena- jst — stoena- jst.“

„Oprostite, potem sem se zmotil!“

„Nič hudega, saj je itak telefon pravkar zvonil.“

o

„Ali je res, da vam je tat sinoči v parku vzel denarnico, prstan z briljantom in drago uro?“

„Žal, res.“

„Kaj nimate vedno s seboj revol- verja.“

„Ja, a ga ta tepec k sreči ni na- šel.“

o

Pri slavnostni večerji ima gostitelj zelo dolg govor: Eden od gostov se nagne k sosedi: „Kako bi tega idiota pripravili k molku?“

„Ne vem, jaz ga poskušam — že petindvajset let.“

o

„Tako, tako! Prišli ste prosit za roko moje hčerke. To pot bi si bili lahko prihranili.“

„Nič hudega, saj sem imel itak v bližini opravke.“

o

„Moja tašča je kot časnik.“

„Kaj toliko govori?“

„Ne, ampak pride vsak dan.“

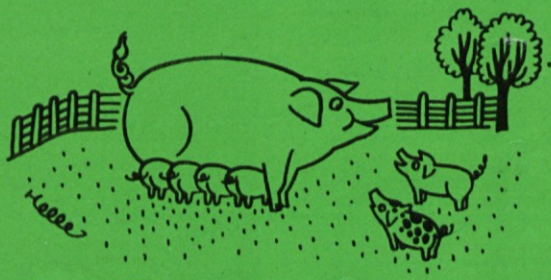
KAJ LJUDJE DOMÁ GOVORIJÓ?

V časopisih stoji, da prispeva Slovenija v zvezno državno blagav- no največ denarja. Ali je to prav? Seveda, saj v Sloveniji tudi naj- več delajo.

NOV STOLETNI KOLEDAR

LEBOTNA	APRIL	APRIL	APRIL
	1 1 1 1 1	1 1 1 1 1	1 1 1 1 1
	1 1 1 1 1	1 1 1 1 1	1 1 1 1 1
	1 1 1 1 1	1 1 1 1 1	1 1 1 1 1
EPIDEMIA	APRIL	APRIL	APRIL
	1 1 1 1 1	1 1 1 1 1	1 1 1 1 1
	1 1 1 1 1	1 1 1 1 1	1 1 1 1 1
	1 1 1 1 1	1 1 1 1 1	1 1 1 1 1
KALIBR	APRIL	APRIL	APRIL
	1 1 1 1 1	1 1 1 1 1	1 1 1 1 1
	1 1 1 1 1	1 1 1 1 1	1 1 1 1 1
	1 1 1 1 1	1 1 1 1 1	1 1 1 1 1
KALIBR	APRIL	APRIL	APRIL
	1 1 1 1 1	1 1 1 1 1	1 1 1 1 1
	1 1 1 1 1	1 1 1 1 1	1 1 1 1 1
	1 1 1 1 1	1 1 1 1 1	1 1 1 1 1

po PAVLIHU

„Mama, ali lahko ostane moj prijatelj na kosilu?“

Erscheinungsort: Klagenfurt
Verlagspostamt: A-9020 Klagenfurt
Viktringer Ring 26
P. b. b.

SLOVENSKI DUHOVNIKI PO EVROPI

ANGLIJA

Ludvik Roth, 62, Offley Road, London SW9 OLS. (Tel. 01-735-6655).

AVSTRIJA

Ciril Lavrič, Kirchenstr. 1, 4053 Haid b., Ansfelden. (Tel. 07229 - 88 3 56).

P. Anfrej Kropelj, minorit, Mariahilferplatz 3, A-8020 Graz.

Stanislav Gerjolj CM, Rennweg 40, 6020 Innsbruck.

Štefan Ferencak SDB, Einsiedlergasse 9—11, 1050 Wien.

(Tel. 0222/55 25 75).

Slovenski socialni urad, Einsiedlergasse 9—11, 1050 Wien.

(Tel. 0222/55 25 75).

Janez Žagar, Feldeggasse 1, 6800 Feldkirch, Vorarlberg.

(Tel. 05522 - 26 4 04 ali 05522 - 21 5 85).

Slovenski dušnopastirski urad, Fridtjof-Nansen-Str. 3, 9800 Spittal/Drau.

(Tel. 04762 - 37 1 24).

BELGIJA

Vinko Žakelj, Guill. Lambert laan 36, B-3640 Eisden. (Tel. 0032/11/76 22 01).

Kazimir Gaberc, avenue L. Empain 19, Marcinelle, B-6001 Charleroi.

(Tel. 071 - 36 77 54).

FRANCIJA

Nace Čretnik, 78 Avenue Gambetta, 75020 Paris. (Tel. 1 - 361 80 68).

Jože Flis, 3 Impasse Hoche, 92320 Chatillon. (Tel. 1 - 253 64 43).

Stanislav Kavalari, Presbytère Ste. Barbe, rue de Lens, 62680 Mericourt.

(Tel. (21) 70 91 88).

Anton Dejak, 4 rue Sainte Barbe, 57710 Aumetz. (Tel. (8) 291 85 06).

Dr. Franc Felc, 14 Rue du 5 Decembre, 578000 Merlebach. (Tel. (8) 781 47 82).

Msgr. Stanko Grims, 259 bis Avenue de l'Europe,

57800 Freyming-Merlebach.

Jože Kamin, Presbytère catholique, Rue de l'Eglise, 57600 Forbach,

(Tel. (8) 704 77 43).

Franjo Pavalec, 17 rue de Sospel, 06300 Nice. (Tel. 93 - 56 66 01).

NEMČIJA

Msgr. dr. Janez Zdešar, 8 München 2, Schubertstr. 2-I. (Tel. 089 - 53 64 53).

Štefan Antolin, 1 Berlin 61, Methfesselstraße 43, Kolpinghaus.

(Tel. 030 - 785 30 91 do 93).

Janez Pucelj, 42 Oberhausen 11, Oskarstr. 29. (Tel. 0208 - 64 09 76).

Stanko Čeplak, diakon, 42 Oberhausen 11, Oskarstr. 29. (Tel. 0208 - 64 09 76).

Martin Mlakar, 5657 Haan 1, Hochdähler Str. 14. (Tel. 02129 - 13 92).

Vladimir Jereb, 6 Frankfurt 70, Holbeinstr. 70. (Tel. 069 - 63 65 48).

Stanko Gajšek, 68 Mannheim 1, A 4, 2. (Tel. 0621 - 28 5 00).

Ciril Turk, 7 Stuttgart 1, Staffenbergstr. 64. (Tel. 0711 - 23 28 91).

Janez Demšar, 7417 Pfullingen, Burgstr. 7. (Tel. 07121 - 78 8 14).

Vili Stegu, 8070 Ingolstadt, Hohe Schulstr. 3, 1/2. (Tel. 0841 - 34 4 74).

Jože Bucik, 89 Augsburg 22, (Göggingen), Klausenberg 7 c.

(Tel. 0821 - 97 9 13).

Slovenski dušnopastirski urad, 7906 Blaustein bei Ulm, Felsenstr. 12/1.

(Tel. 07304 - 41 4 53).

Dr. Branko Rozman, 8 München 2, Schubertstr. 2-I. (Tel. 089 - 53 64 53).

Marijan Bečan, 8 München 2, Schubertstr. 2-I. (Tel. 089 - 53 64 53).

NIZOZEMSKA

Vinko Žakelj, Guill. Lambert laan 36, B-3640 Eisden. (Tel. iz Nizozemske:

09-32 11 76 22 01).

ŠVEDSKA

Jože Drolc, Parkgatan 14, 411 38 Göteborg. (Tel. 031 - 11 54 21).

Stanislav Cikanek, Parkgatan 14, 411 38 Göteborg. (Tel. 031 - 13 63 96)

ŠVICA

P. Fidelis Kraner, Schaffhauserstr. 466, CH-8052 Zürich.

(Tel. Urad: 01 - 301 31 32. Zasebno: 01 - 301 44 15).

P. Damijan Frlan, Kapuzinerstr. 18, CH-4500 Solothurn. (Tel. 065 - 22 71 33).